

SAMBAND

No. 110 Juni 1917

“Samband” utkommer hver maaned og er et literær-historisk skrift for norske hjem i Amerika. Det er et organ for bygdelaagbevægelsen og er særlig tilegnet bygdelaagernes historiske virksomhet. Abonnementspris \$1.00 aaret; enkelte hefter 10c hvert.

Utgives av SAMBAND PUBLISHING ASSOCIATION, 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.

Bestyrer og redaktør:

A. A. Veblen.

ISSUED MONTHLY AT MINNEAPOLIS, MINN.

Entered as second-class matter December 5, 1910, at the post office at Minneapolis, Minn., under the Act of March 3, 1879.

Thorstein Veblens ny bok

"THE NATURE OF PEACE"

som er anmeldt i dette nummer av Samband (side 505)
kan bestilles ved at sende prisen, \$2.00, til

SAMBAND,
305 Walnut St. SE., Minneapolis, Minn.

Fortsættelsen av Spring Grove historien kommer i næste nummer. Disse skisser vil snart bli avsluttet. — Vi fik ikke i nærværende nummer p'ads til flere billeder som skulde ha gaat ind i Mr. Redals settlements-historie fra Turtle Mountain bygden; men de kommer med i hans bok som vil indeholde disse skildringer og vil komme ut saasnt de er brukt i Samband.

Samband

is a monthly magazine containing historical and biographical sketches from Norwegian settlements in America, besides old country folk-lore, tradition, and history; and is designed to be a magazine of general literary interest for the home. It is an organ for the Bygdelag movement in America. Subscription price, \$1.00 a year. Single copies, 10 cents.

Published at 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn., by the
SAMBAND PUBLISHING ASSOCIATION.

Manager and Editor, A. A. Veblen.

305 Walnut St. S. E., Minneapolis, Minn.

Indhold av No. 110, Mai, 1917.

	Side
Udvandringshistorie fra Ringerikesbygderne. O. S. Johnson. XI.	449
Valdriser i Wells Co., N. D. T. O. Roble. I.	465
Kort tilsvaer til Dr. F. G. Gade. Juul Dieserud.	470
Han Emburt Belsheim. Lærer O. Kirkevold.	477
En norsk bygds historie. Olav Redal. XIII.	482
De første aar ved St. Olaf College. Mrs. Anna E. Mohn. XII.	497
Reiseberetning. Ole H. Opheim.	500
Bendix Holdahl (Med billede).	503
Thorstein Veblens "The Nature of Peace". J. D.	505
Herbjørn H. Strøm "Slegter fra Tunhovdbygden". ...	510
Mjøsenlagets Aarbok 1917.	511
"Norsk-Amerikaneren".	511
Kvittering for bidrag til Valdrisgaven. A. M. Sundheim.	512
Tillyste bygdelagsstevner.	III

Samband.

No. 110

Juni

1917

Udvandringshistorie fra Ringerikesbygderne.

O. S. Johnson, fagaftriever

XI.

Vi vil nu forlade Hønefos for en tid, og gjøre streiftog udover Ringerikesbygderne for at finde fødestedet til nogle af de mange som har forladt fædrelandet og ryddet og bygget sig hjem her i Amerika.

Erif Torgrimsen er født paa gaarden Torrispladjen, Madalen, den 23de februar 1841, af forældrene Torgrim Hansen og hustru Else Larsdatter. Hans fars far var født paa gaarden Ravnberget i Madalen, og hans fars mor var kommen fra gaarden Grov i Hedalen, Valdris. Hans mors far var født paa gaarden Gravli, og hans mors mor var kommen fra Ræsmoen, begge i Madalen. Erifs søfende var: Else, død som barn. Lars død. Hans, født 2den august 1838, blev gift og udvandrede til Amerika. Hustruen er nu død og han bor hos sin datter i Spring Valley. Veret, født 21de august 1843, bor i Grand Meadow. Else, født 5te mai, 1845, gift med Ole Bratrud, bor nu hos datteren af hendes søn P. O. Bratrud. Vegger, gift med Christi Madalen. Vegge nu døde.

Erif Torgrimsen uddannede sig til skolelærer og blev som saadan høsten 1858 ansat ved omgangs-skolen paa Ræse i Madalen, for en løn af omtrent 12 cents dagen. I 1860 udkom en ny skolelov, der paabød faste skoler enten i byggede lokaler eller leiet rum, og da blev han flyttet til Finjord, Fla-

skerud og Søndalens fredse, og skoleens tid blev 12 uger samt tvungen skolegang for børnene. Lærereens løn blev da 30 cents dagen.

I 1869, den 24de marts, blev han gift med pigen Olava Torfelsesdatter Flasterud. Hendes far var født paa gaarden Green i Krødsherred, og hendes mor var fra Haugsrud i Baldris. Hun hed Kari og var en søster til de bekendte Haugsrudbrødrene Harald og Erik. Hendes far hed Erik Hansen og hendes mor hed Maret Steingrimsdatter.

Som sagt var Torfel Flasterud født i Krødsherred og søn til en af de otte Flasterudjæmperne, hvoraf to købte gaarde i Krødsherred og flyttede did. Gaarden Flasterud fik han af sin onkel Erik, som ingen børn havde. Torfel Flasterud og hustru Kari havde følgende børn: Erik, Torfel, Edvard, Hans Andreas, samt døttrene Maren, Maria, Lise, Karoline og Olava. Erik og Hans Andreas udvandrede til Amerika og ligesaa Olava. Edvard købte Flasterud som han bodde paa til sin død.

Som før sagt blev Olava Flasterud gift med Erik Torgrimsen, og straks efter brylluppet besluttede disse nygifte at feire hvedebrødsdagene med en rejse over havet til Amerika. Den 9de april 1869 forlod de Kristiania, og kom til Erik Flasterud, hans hustrus bror, som var bosat i town of Pilot Mound, Fillmore Co., Minn., den 8de mai. Den 15de februar 1870 blev han ansat som kirkesanger og skolelærer i Root Prairie menighed. Han købte da omtrent paa samme tid land og farmede om sommeren samt holdt skole om vinteren. I 1881 begyndte han med en købmandsforretning i Spring Valley, Minn., som han drev i 6 aar. Da flyttede han forretningen til Grand Meadow, Mower Co., og drev der indtil han i 1899 opgav forretningen til sine to sønner Thorvald og Gabriel. I aaret 1900 fulgte han sine to farme i Mower

County og gjorde en lysttur til Norge. Da han kom tilbage fra Norge reiste han og hustru samt tre af deres børn til Mc Henry County, N. Dakota, og drev som farmer der i syv aar. I 1908 flyttede han til Grand Meadow, hvor han fremdeles bor.

I deres ægtekab var 8 børn, hvoraf to er døde. Elije gift med pastor Jacob Fjeld. Thorvald død. Torgrim Casper gift med Christina Sjulfen. Gabriel Teodor gift med Martha Namot. Henry Andreas, gift med Magrette Hovda. Carl Emil, gift med en engelsk pige. Clara Emile, død. Lora, hjemme hos forældrene. De har 16 børnebørn.

Som før nævnt var hans hustrus bestefar en af de bekendte Flasterudbrødrene, hvoraf de mest kendte var Ole Bjøre, Truls Mslagsrud, Torfel Gran, Erik Flasterud, samt Guldbrand Fjølsvigen den ældre, som i almindelighed blev kaldt Busterven. Hans søn som døde i 1867 var den rigeste mand i Madalen paa den tid, men i alle henseender en hædersmand.

Erik Torfelsen Flasterud udvandrede til Amerika omkring aarene 1851 eller 1852. Han opholdt sig omtrent tre aar i Wisconsin, hvorefter han flyttede til Fillmore Co., Minn., hvor han købte land og blev farmer, og bodde der til sin død. Han var gift med Ingeri Pedersdatter Mulandschaugen, som var udvandret fra Gudbrandsdalen. Deres børn er Torfel, Peder, Edvard, Ole, Julie, Martin og Thea. Torfel bor i Zumbrota, Minn., Edvard i New Ulm, Minn. Ole bor paa farsfarmen. Julia bor i Seattle, Wash. Martin bor ved Turtle Lake, N. D. Thea ved Hettinger, N. D. Peder bor i Spring Grove, Minn., hvor han i mange aar har arbejdet daglig som sælemager. Sælemagerværkstedet har skiftet eiere mange gange, men Peder Torfelsen, som han kalder sig, har

omtrent i 13 aar staaet ved værktødet og lavet mange hundrede hestesæler.

Jeg vil endnu tilføje lidt om de bekendte Glasferudfarene, som var berømt baade for sin styrke og klogskab. En af dem hed Erik og blev meget benyttet i bygden som tillidsmand. Han døde ugift. En anden hed Guldbrand og købte gaarden Bujterud. Det fortælles at denne Guldbrand Glasferud haandhævet sin egen lov som man kaldte Glasferudloven, og den var slet ikke ud af veien mangen gang. Saaledes kom det engang en hestehandler fra Valdriis som kom til at bytte bort en hest til en mand i Lyfjen. Medens nu Valdriisen var i Drammen og Kristiania, fandt Lyfjemanden ud at han var bedraget, da det var rigtig en fillegamp han havde faat. Da saa Valdriisen kom tilbage fra byturen, flaget Lyfjemanden over den daarlige hest, som han havde byttet til sig, og forlangte at saa byttet om igjen. Som venteligt var, vilde ikke Valdriisen dette, men paastod at han maatte beholde hesten som handelen var. Lyfjemanden hentet da Glasferuden, og da han kom og havde sagt nogle ord til Valdriisen, fandt han klogest at bytte om igjen.

Torkel Torkelsen hed en anden af disse Glasferudbrøderne. Han købte gaarden Green i Krødsherred, hvor han bodde til sin død. Men den mest bekendte for sin styrke var Ole Torkelsen Glasferud. Han købte gaarden Bjøre i Krødsherred og gif en tid under navnet „gamle Bjøren“. Det fortælles mange anekdoter om ham, og mange skulde ha paastaat at han var ligesaa stærk som selve Vasenrudkjæmpen. Det er sagt at han kunde holde tre heste i spænd, og at han la hver mand i bakken som vovede at binde an med ham. I den værnepligtige alder blev han taget til soldat, og paa øvelsespladsen indgif to kapteiner et væddemaal. De paastod hver for sig, at de havde den stærkeste mand i sit kompani. Bjøres

mand tog ham da ud og den anden valgte sin mand. Under stor spænding, og i overvær af bægge kompanier, begyndte dragsmaalet; men allerede i første tag lagde Bjøren sin modstander i bakken.

En gang om vinteren, som Bjøren var ude at kjøre paa Krøderen, var han saa uheldig at han kjørte sig selv og hesten gennem isen, og det saa ud som baade han og hesten skulde druknet, da isen brast efter som han fik tag i den. Medens det nu var som værst for ham kom det nogle Hallinger kjørende efter, som havde været i Drammen. Da de fik se Bjøren laa i vandet og baskede for at komme op begyndte de at skratte og le saa det ljomede udover fjorden. Han bad dem da komme og hjælpe sig, men de kjørte videre i en jving udenom og raabte og skreg: „Stærke Bjøren kan hjælpe sig selv!“ Dette oprørte ham saa, at han med et kjæmpetag svang sig selv op paa isen igjen og trak ogsaa hesten efter sig. Men nu var Bjøren sint. Stille kjørte han hjem og satte hesten i stalden. Saa byttede han selv klæder, for han var vaad til skindet, og det havde lagt sig is i haaret. Da han var færdig med at skifte klæder gif han atter ud, tog en anden hest og spændte for spidsflæden. Han smelte med svøben og det var afsted op efter Krøderen den mørke vinterkveld. Et stykke oppe paa fjorden indhentede han Hallingerne og gav da allesammen jaamegen juling som de aldrig før havde faat. Derefter kjørte Bjøren tilbage og spiste sin kvældsmad noksaa vel tilfreds.

Det synes nok at disse Hallinger havde fortjent at saa dugtig juling, naar de med forset kjørte fra en mand som laa i det iskolde vand og kjæmpede for livet, uden at række ham en hjælpende haand som han bad om. De var af Levitertypen disse Hallinger.

Naar det berettes om store og stærke mænd saa var vel Vasenrud-kjæmpen nummer en, baade i storhed og styrke. Den-

ne Steinar Vasenrud lever i Kryllingernes minde næsten som en sagnfigur, hvorom mange af hans bedrifter fortælles. Det siges at han veiede over 300 pund, og at han var saa høi i væksten, at en fuldvoksen mand godt kunde gaa under armene paa ham, og i klæderne var der plads for to. De gjildeste baade hadde han af alle i bygden, som laa ved baadstranden nedenfor hufene. De fineste travere paa italden, og deriblandt den berømte Vasenrudgulen. Den skulde taget syv voksne mænds varastøvelslængder i steget (omtrent 17 fod) og rendte lige godt paa det aabne vand som paa den blanke is, saa mange trodde det var den skinbarligste selv som var ude og fjørte, naar Vasenruden drog forbi.

Vasenruden skildres af ældre folk, som kjendte ham i ungdommen, som en snild mand, siger Kryllingbogen. Men han hadde lyst til at skrænne folk, og især smaagutter. Han vilde ogsaa svært gjerne affordere eller kjægle uden han mente noget værre med det. Hans mange processer stod sagnetens i forbindelse med dette hans anlæg i hans sind; for han hjalp endog folk til at føre sag mod ham selv, og det hændte at han tabte i de processer han betalte for sin modpart. Vasenruden var aldrig nøie i pengeveien og hans sagsførere fik bestandig det dobbelte af hvad de forlangte i honorar. De djævla maa ogsaa leve, mente han, og var som regel slagfærdig og vittig. Ungen undermand vilde han være og det som hændte det hændte og dermed basta. Da hans gamle stue ved Sundvolden brændte var der mange som syntes dette var tab, og de strævede alt de kunde med at slukke. Lad det brænde sagde Vasenruden rolig og saa paa. Men gaa ind karer og saa dere noget brændevin før det blir for tørt.

En gang var Vasenruden i byen, enten Drammen eller Kristiania. Den svære ruggen vakte allestedes opsigst, og en dag gik han ind i en barberstue for at faa af sig noget af haaret og

fjægget, der lignede en urfug. Barbereren saa kjæmpen an, og tog den sværeste saks han hadde; men det varede ikke længe før den stakkels mand begyndte at tørke svette, og tilslut fastede han saksen og udbød: „jeg vilde j. . . heller slaa en sætervold end at flippe dette raggede hoved.“

Eivind Smed (Engesmeden kaldt) og Vasenruden hadde megen moro sammen. Smeden var en spidsbub, lentug og slu, som fandt fornøielse i at gjøre Vasenruden nogle smaa-puds. Engang stod Vasenruden og tittede udover mælkannten ved Vasenrudgaarden hvor svalerne hadde sine reder. Da passede smeden sit snit, og puffede til kjæmpen saa han gik paa hovedet udover og holdt paa at dætte i sjøen. Men smeden tok tilbens det forfæsteste han kunde, for han vidste hvad det vilde vante om han stod der indtil Vasenruden kom op igjen.

En anden gang som Eivind var kaldt til Vasenrud for at gjøre endel smedearbeide var Vasenruden selv med som smededreng, drog blæsebælgen og brugte storflæggen, da alt som skulde smies fra det største til det mindste maatte hamres ud af tykke jernstænger. Da det led til middag lurte Eivind sig ind og spiste i en hast, mens Vasenruden var ude et erinde for sig selv. Da han kom tilbage var smeden i fuldt arbeide og drev paa af alle kræfter for at plage Vasenruden, der ingen middag hadde faat. Da han saa endelig fik rede paa at Eivind hadde spist, ved at hustruen kom og undredes paa hvorfor ikke Vasenruden kom ind for at spise, tog han smeden og satte ham i den glødende eske hvor han holdt ham indtil skindbroken blev saa brændt i enden at det røg af den.

Saa skulde de drages engang om en flaske brændevin, men blev ikke enige om enten det skulde være af det norske eller franske, for det franske var dyrere. Da saa smeden ved et fine mange kneb hadde faat Vasenruden paa kanten, skyndte han sig at raabe: „Det skal være fransk brændevin!“ Han

hadde ikke villet ud med dette før, da han var bange for at tabe.

En ved navn Kaate-Neiar fra Sigdal var ogsaa meget sammen med Vasentruden. Kaate-Neiar bar ikke navnet for-gjæves, da han i rundkast kunde ta skoene paa sig i luften medens han var over jorden.

Af andre kjæmper i Krødsherred var Stor-Rishovden, og ligesaa Haugeruen, Ole Guldblandsen og Bjørn Sætra. Den sidste var husmand under Green, og han var saa stærk, at han i en auktion paa Olberg bar en bryggepande. Nils Olsen Naaeneie var ogsaa en stærk kar og gif under navnet, „Brænd-heiten“. Erik Moen, født i Sigdal, gif under navnet Vaggen, var en kjæmpekar. Det fortælles at da han var 12 aar gammel kunde han bære en tønde byg. Han blev gift og fik 12 børn der alle rejste til Amerika.

Blandt de mange originaler, som Krødsherred har været saa rig paa, var ogsaa en man kaldte Supan-Paal. Han var egentlig fra Hallingdal, og hørte saaledes ikke til Krødsherred, men drev igjennem bygderne som driftebonde, saa han var vel kjendt i Krødsherred. Jeg saa og talte med denne pud-sige mand. Folk fortalte at han skulde være en rig mand; men ikke desmindre søgte han at udnytte sine medmennesker saalangt han kunde, og anstillede sig bestandig saa enfoldig og dum, at det blev drevet mange spilopper med ham. Kom han ind paa en gaard saa gav han sig til at vente indtil maden kom paa bordet, og da satte Paal sig uden videre til at spise for at spare sin egen mad i skræppen sin. Paa Gulsvig blev han engang trakteret med en tallerken sirup blandet med parafin og brødkorper. Paal spiste og green. Kosten var bitter, vond og sød; men aad gjorde han og blid og skjæmsom var han, og da han var færdig sliffede han tallerkenen saa ren som om den var renvasket, og leverede den fra sig.

En anden gang kom han ind paa gaarden Vasentrud og der var gjæstebud paa gaarden med mange fremmede, og megen god mad og godt drikke. Paa bordet i stuen, hvor det tilfældigvis ikke fandtes folk, stod der et fad med fed rømme-grød. Paal greb en ske og satte sig tilbords. Medens han forsynte sig kom en af tjenestepigerne ind og da hun fik se Paal gjøre sig tilgode af grøden, siger hun: Nu har jeg været her paa Vasentrud i saa og saa mange aar, men, slikt syn har jeg aldrig set. Næst hvis du vore her so længe, saa længe? Dø va svært te goe grant du ha fogt da, siger Paal, og fortsatte med at spise som om han var buden tilbords.

Men paa Nore fik man Paal til at spise sin egen niste. Det gif saaledes for sig: Paal jatte skræppen sin ude i gangen da han gif ind, og den var pakket med smør, ost og kjød, samt brød. Saa lod fjærringen dække bordet og Paal jatte sig indtil, medens manden paa gaarden satte sig ved siden af og holdt samtalen gaaende. Da Paal var færdig og forsvarlig mæt siger han tilfreds: „Saa godt e aad og saa nykje e aad. Ja taf for mad daa.“ Ikke noget at takke for svarede manden, for det var din egen mad du aad. Na nei, aa nei, du seier vel ikke da maud! udbrød Paal og var færdig til at daane da han fik se den tomme skræppen.

Første gang Supan-Paal kom til Flaa efterat han var gift, var det en som spurgte ham, om han da var gift. Na ja aa ja, men da e paalag som tvo taa us om ho.

Efter dette sidespring til nabobygden Krødsherred faar vt vel rangle ned til Sjønesos igjen.

Andreas Grifson var født i Sjønesos den 10de mai 1866 af forældrene Andreas Grifsen og hustru Karen Hansdatter. Hans far var født og oppvokset i Sjønesos, og drev guldsmedforretning der til aaret 1871. Hans mor hadde ogsaa første gang set dagens lys i Sjønesos. Hans far hadde to søskende,

Anders og Karen, der begge bosatte sig i Kristiania, Norge. Hans mors søster hed Maren og blev gift med fadelmager Andersson i Hønefoss.

I 1885 udvandrede Andreas til Amerika og bosatte sig i Chicago, Illinois. En bror af ham ved navn Christen Eriksen bor ogsaa i Chicago. Hans adresse er 657 W. Randolph Street. Han er gift med en, hvis pigenavn var Donna Johnson fra Mandal, Norge.

Andreas Eriksen blev gift med Fredrikke Olsen. Hun er fra Christiansund, Norge, født den 27de april 1871, og udvandrede til Amerika i 1886. De har et barn ved navn Adeline, nu Mrs. Tom Baerfield, 4627 N. Robey Street, Chicago.

Andreas Eriksen har i mange aar drevet forretning som handelsreisende, og reist over en stor del af Amerika. Han har været fem gange i Norge igjen, og reist gennem en stor del af Europa, nemlig Frankrige, Italien, Belgien, Holland og England. Hans sidste tur til Norge var i 1913; da besøgte han sin fødebygd Hønefoss, samt Kristiansund, Stavanger og Bergen. Han er nu præsident af Eriksens Importing Company, og hans adresse er 657 W. Randolph Street, Chicago.

Blandt de første som udvandrede fra Sofnedalen, Ringelike, var som før sagt brøderne Knut og Nils Bligerud. Knut var født den 10de juni 1821 af forældrene Ole og hustru, hvis navn jeg ikke har faat opgivet. Knuts forældre bodde i Eggedal, hvor sønnen første gang saa dagens lys; men flyttede til gaarden Bligerud i Sofnedalen, hvilken gaard de brugte i flere aar. Der voksede brøderne op, som var følgende: Knut, Helge, Lars og Nils. Ved siden af gaardsbruget drev de med tømmerhugst og tømmerfjøring, samt postfjøring

til Krødsherred, da posten dengang fra Kristiania gik gennem Sofnedalen og til Bergen.

Vaaren 1850 blev Knut Olsen Bligerud gift med Marie Mofastet. Hun var født den 6te mars 1826. Da nu Knuts mor var død besluttede faren, Helge og Nils, samt det nngifte par, at udvandre til Amerika. De forlod Norge samme vaar, og kom til Jefferson Prairie, Wisconsin, hvor de opholdt sig omtrent tre aar. I 1853 kom de til Houston Co., Minn., og tok regjeringsland, brøderne Knut og Nils ved siden af hverandre, omtrent en mil nordøst for Spring Grove. Knut døde i 1885 og hustruen Marie døde i 1908.

I deres ægteskab fik de følgende børn: Ole, født paa Jefferson Prairie den 29de april 1851, bor nu paa farsfarmen. Han blev gift med Margit, født Kolsrud, en datter til afdøde Bjørn og Toraaen Kolsrud, som var udvandret fra Hallingdal. Deres børn er: Marie, gift med Adolph Benjen Enderud, farmer ved Spring Grove. Bertha, gift med Olaf Baaler, bor i N. Dakota. Karen var gift med Frank Derold, flyttede til S. Dakota, men er nu død. Knut, Otto, samt Julia, Sarah og Ellen er ugifte og hjemme.

Elling R. Bligerud blev gift med Ingeborg, født Sagadalen, og flyttet til Preston, Fillmore Co., Minn., hvor han har været sheriff i over 20 aar. De har tre børn. Hans Johan R. Bligerud blev gift med en tysk pige og bor i Caledonia, Minn. De har et barn. Kristian Bligerud var gift med Amalie, født Ødegaard. Han er nu død. Bertha Knutsdatter Bligerud var gift med prof. Karvesen. Han døde for mange aar siden. Inger, gift med Erik Solset, bor i Harmon, Minn. De har ni børn. Marthe, gift med Elling Roberud, bor i Caledonia, Minn. De har syv barn. Pauline, gift første gang med Ole Ellingsbraaten, havde med ham

fem barn; gift anden gang med Julius Guldbbrandjen, har ogsaa fem barn med ham.

Ole R. Blixeruds hustru Margit døde den 24de decenber 1901.

Som før sagt udvandrede Helga Blixerud samtidig med faren og hendes to brødre. Hun blev gift med Ole Halbaffen ogsaa fra Sofnedalen, og bosatte sig i Town of Wilmington, Houston Co., Minn. Ole Halbaffen døde og efterlod sig to børn, Ole og Kristian. Helga giftet sig igjen med Ole Thomassen Skotland, og fik et barn, nu Mrs. Ole Wilhelm- sen.

Lars Olsen Blixerud udvandrede til Amerika endel aar efterat Helga, Knut, Nils og faren var reist, og han bosatte sig i Blackhammer Town, hvor han bodde til sin død. Han var gift med Anna, født Overby, og deres børn er Berthe, Ole og Knut. Knut bor nu paa farsfarmen.

Mrs. Knut Blixerud, hvis pigenavn var Maria Pauls- datter Mofastet, havde tre søskende, nemlig Maret, Anders og Johannes, der alle var bosiddende i Norge. Anders var født 8de mai 1832. Han uddannede sig til skolelærer og virkede som saadan i Ntre Madalen, Haug og Sofnedalen. Medens han var lærer i Sofnedalen var han ogsaa assistent hos lensmand Gundhus, og blev da efter hans død ansat som lens- mand i Sofnedalen. Han købte da gaarden Bjerke og bodde der til sin død i 1885. Han forblev hele sit liv ugift. Anders fortalte til forfatteren af disse linjer, at han var forlovet med en pige fra Krødsherred; men omkring aaret 1867 kom han sammen med en skoghandler i bygden til at købe en skog i Hallingdal, til udhugst, efter et vist maal paa fem aar, som de gav 4,000 speciedaler for. Et rygte kom da ned i bygden, at de havde betalt for meget for denne skog, saa de kom til at tabe mange penge paa denne handel. Pigen skrev da til ham

og sagde, at paa grund af denne skoghandel, hvorved hans finansielle stilling vilde komme i en mislig forfatning, saa ansaa hun sig nødt til at ophæve forlovelsen. Et par aar efter fik han brev igjen, hvori hun beklaget at hun hadde taget hensyn til dette rygte, at han skulde komme paa fallittens rand ved denne handel, og vilde da at alt skulde være som først ment. Men da svarede han, at naar det var penger og rigdom hun vilde gifte og ikke hans person, saa ansaa han sig berettiget til at holde sig efter hendes egen skrivelse, der ophævede forlovelsen. Formodentlig var vel denne utro pige aarsag i at han ikke blev gift. Han var vel bange for at det kunde være andre jomfruer ligejaa lunefulde som denne hans første flamme.

Johannes Mofastet var født 1840 og, ligesom broren, ud- dannede sig til skolelærer. Efter brorens død købte han gaar- den Bjerke, der hadde tilhørt denne. Han bodde der en tid, men solgte saa og købte igjen Nuren i Haugsbygden hvor han har bodd til nu forleden han har solgt, formodentlig til en af sine børn.

Til denne mands barndom, knytter det sig en hændelse, som jeg kan ikke undlade at berette. I Welhavens samlede skrifter beretter han om en rejse gennem Madalen, i følge med løjtnant, senere general, Gram, Ole Nis, med flere. Rei- sen fandt sted i sidste halvdel af juli maaned 1849, og da rei- sefjelskabet var kommet op paa en sæter henimod grænsen af Sand, hvor de overnattede, blev det som vanligt fortalt hul- drehistorier og om bjørnens eiendommeligheder saasom iagt- taget af bjørnejægere, samt sagn om det og hint som var hændt i fortiden. Mandt andet kom da samtalen ind paa børn som gaar sig bort i skogen, idet en hadde fortalt at det var stor søgning efter en gut som var bleven borte, hvortil

nogle hadde jagt, at det kunde ikke nytte at lede efter ham længere, da han vist var indtaget af de underjordiske.

De Alf, som var med i reisejelskabet, sagde: Dette er stor daarsskab, at give sig over i den tro før alt er forsøgt, og ilde var det blevet, om folk var gaat med saadanne tanker, da jeg var med i mandgaren ude paa Holeia. Og fortalte han følgende:

Det var ved St. Hans tider. Jeg hadde været et par uger tilskogs med Løitnanten og Karlsruden, som styrede skogene hans, var ogsaa med. Vi kom ned i Sofnedalen som ligger mellem Madalen og Krødsherred, og var alle rigtig trætte og udmæsede. Der i bygden hørtes megen styr og klage over en femaars gut som var bleven borte. Han hadde været i følge med moren, der skulde til Slettefæteren, men et kort stykke derfra traf de en ældre gut der hørte til paa nabofæteren. De to drænge vilde gjerne lege sammen, og moren lod da den lille Johannes bli der, og bad ham komme snart efter. Men hørte blev han, og den anden dræng vidste ikke andet end at han hadde taget veien til Slettefæteren. Nu hadde bygdens folk været paa søgning i fire dage, og opgivet alt haab om at udrette noget. Det kan vel være, at der ogsaa fandtes dem som fra først af trodde, at gutten var bergtagen.

Da Løitnanten hørte alt dette spurgte han os der var med ham, om vi endnu hadde nogen kraft tilovers; thi han vidste vi var skogvante, og han tænkte med Guds og godt folks hjælp, at gjøre et nyt forsøg paa at finde og frelse gutten. Ja, vi var da villige til at gjøre hvad vi kunde. Det var sent paa aftenen. Om natten gif budstikken rundt i hele dalen, der anmodede folk til at møde ved Slettefæteren. Det var et stort under at je den talrige skof som samlede der tidlig om morgenen. Mange var trætte efter de forrige dages arbeide; men

alle trodde nu, at dersom gutten skulde findes maatte en raade.

Der var flere hundrede mennesker, unggutter og jenter, saavel som gamle folk. Den yngste i skaren var en halvvoxfen pige, guttens søster, der græd istanselig, og den ældste var en udlevet gubbe som gif med stav. Moren stod paa vangen, tafkede og velsignede alle. Hun var sort som jord af bedrøvelse. Jeg venter ei, sa hun, at se ham mere ilive, men nu er mit haab at faa igjen det lille legeme.

Løitnanten delte folkene og indrettede en ordentlig mandgar, og han har nok aldrig før mønstret et slikt kompani. Selv vilde han være i midten, men Karlsruden og jeg skulde have søiene. To dage i forveien, da folk var bleve ængstelige under søgningen, hadde de bragt Sofnedalens kirkeflokk op til fæteren, og da vi nu skulde aitted spurgte havgubben paa fleres vegne, om det var tilladt at ringe flokken. Nogle holdt sig til den tro, at det var en Guds magt i den klang, andre mente at det skulde være et godt tegn, at flokken var føreret til kirken af Lørdenskjold, esterdi han var en berømmelig helt, som aldrig vilde give tabt. Løitnanten sagde hvad ret og rimelig var, at det var gavnligt at røre flokken naar nogen kunde føle sig styrket og opbygget deraf, og at det ialfald vilde tjene til veiledning og samhold under søgningen. Saa gif vi da aitted i Guds navn, medens solen skinnede saa vakfært. Vor linje hadde en halv norsk mils udstrækning paa vanskelig grund, og der var stort besvær for alle. Skoffeklanggen lod saa underlig i aasen, underlig og bevægelig, saa ingen tænkte paa træthed. Det gif saaledes hen til ud paa eftermiddag. Da syntes mange at det var lidet haab tilbage, jiden man ikke engang hadde set noget spor efter den lille.

Men just da folk begyndte at blive modløse kom det som en løbeild over hele linjen, at gutten var funden. Det hørtes

i førstningen mere som en forudsigelse end som en paalidelig besked, men saa indtraf der sikker melding fra venstre fløi, at de havde ham, og at han var i live. Da blev der glæde; ja sandelig blev der dans i lyngen og glædeshyl i tierue. Der var med en af bygdens rigeste kaffer; han kunde ikke give taal et øieblik, men vilde frem gjennem tykt og tyndt. Da raabte ungdommen: „Nei, se paa Hovlandsmanden, han bryder sig frem, saa smaabusfene røsser om ham.“ Enhver hadde nu hast til Slettejæteren hvor gutten blev baaret hen, og hvor moren først af alle modtog ham.

Vi hørte da, at han var bleven funden paa en øde sæter. Den lille var til det yderste udmattet og aspillet og nær ved at slukne, og løjtnanten som hurtig kom, raabte straks: „Saa maa ikke saa mad nu. Selv gav han ham draabevis melk, og siden smule for smule af sin nieste. Gutten kunde da godt forklare hvad der var hændt ham. Under Slettejæteren hadde han taget fejl af veien og fulgte en sæsti langs med myren der; saaledes blev han ude den nat, og sov under en busk. Dagen efter tænkte han at naa folk, men forvildede sig mere og mere i Solleia, og kom endelig til den tomme sæter. Der gif han ind i sæhuset, men følte angst ved at være der om natten, og laa heller paa tunet. Han blev svagere og svagere, men kunde dog krybe hen til en bænk for at drikke. Den fjerde dag kom nogle mænd som søgte heste saa nær sæteren at han hørte dem tale om gutten som var bleven borte, men han har vel været for svag til at give sig tilkjende.

Denne underretning blev baaret om i mængden fra mund til mund. Alle raabte nu paa Johannes, og alle stimlede sammen for at se ham. Løjtnanten steg da op paa en sten og løstede gutten op for alt folket. Da kunde ingen holde taaerne tilbage, men alle kaldte dette en god dagsgjerning.

De Alf endte sin beretning med bevæget stemme. Efter

et øiebliks tausshed siger han: „Saa det var en god dagsgjerning; men haard var anstrængelsen for udmattede folk.“

Johannes Mofastet var i mange aar lærer i den skolefreds hvor jeg bodde, og saaledes velkjendt af mig. Han fortalte mig om sit ophold paa den tomme sæter som er lidt afvigende fra det Ole Alf fortæller.

Tistedenfor sæhuset og tunet laa han i sæterboden sa han. Da han kom til denne sæter turde han ikke gaa derfra, men vedblev at være der i haab om det kunde komme folk did. I førstningen gif han til bækken for at drikke, men blev tilsidst saa svag at han maatte krabbe. Han baade saa og hørte de hesteledere, som gif forbi sæteren, men var ikke istand til at skrige saa høit at de kunde høre ham. Han blev fundet af en sikker som kom til at gaa indom sætervolden og buen.

Johannes hadde taget en retning helt modsat den rette, da han gif fra sin legekammerat, og derfor blev han ikke fundet af dem som søgte efter ham. Ingen tænkte han skulde gaat paa den kant fra Slettejæteren. (Fortfættes.)

Valdriiser i Wells County, N. Dak.

L. O. Noble.

I.

Som undskyldning til beretningerne om valdriiser i Wells County vil jeg saa sagt, at ideen om at der bør skrives særskilt om de samme bygdofolk fra t. eks. hvert County, fik jeg ved at læse disse kapitler om valdriiser fra Door County, Wis., av N. og fra Pope County, Minn., av E. S. Dahly. Saaledes kunde hvert bygdelag saa sin saga skreven ganske paalideligt og uhyre billigt. Siden Samband er organ for saa mange bygdelag, kan jo nogen hver skrive aldeles frit i Samband

om slike ting. Jeg mener naturligvis, at du faar ikke en rauc cent for alt du skriver, og det er slet ikke saa galt.

Nybyggerhistorierne fra Spring Grove av D. S. Johnson er svært interessant synes jeg; dog vilde det være vanskelig at finde i en fart Ringerifinger eller Valdriser iblandt alle disse hallinger fra Spring Grove. Flere aar siden sendtes spørgelister ut blandt valdriser under opsyn av en flink komite, men listerne kom ikke tilbake slik man kunde faa noget fuldstændigt ut av det. Lat os derfor nu ta fat igjen som A. og Dahly har gjort.

Nu, da jeg har faat en saadan forjærdelig skrivelse, at jeg ikke kan vente til nogen bedre end jeg kan faa begynde sagskrivningen fra Wells Co. vil jeg ogsaa faa sagt, at jeg paa ingen maate legger an paa at skrute. Jeg vil bare „tale vel osv.“ om min næste. Jeg tror nemlig, at der er en stor feil ved en familie, ved et nabolag, ved en kommune, eller ved en nation, naar de ikke længer kan „tale vel“ om sin næste. Hadde nu disse nationer i Europa ikke glemt at tale vel om sin næste (nation), saa hadde vi vel ikke hat denne krigen.

Jeg vil nævne først „Gamle Zul“, som vi kaldte ham, Zul Ranum, som døde her i Mansfred i juli 1916, 81 aar gammel. Jeg talte mange gange med ham om gamle slegter o dei gamle goe daga, og i særleshhet om disse kunstnerslegterne fra Nye, Gladager og Gude (Gøe) fra hans hjembygd, N. Murdal. Det er likesom alle vi valdriser har en eiendomsret i disse navnkundige valdriser: billedhugger Gladager og landskapsmaler Hans Gude, og liker at tale om dem. Det er vist slik som Dr. F. S. Johnson engang skulde ha sagt: „Se ein valdris hammar o sag, so byggji han hus. Se ein valdris strengji paa ei fjøl o heftetaggel i ei bøygð umblogo, so æ han speleman.“ Denne Gladager, som tidlig tok ut fra hjembygden, fik sig en hammer og en „kaldbeit“. Har du anledning

til at se døpfonterne (daabsengelen av marmor) som den dag idag staar, en i Ulnes kirke i Valdris og en i Vor Frelvers kirke i Kristiania, saa vil du sørge over at han døde saa ung.

Paa samme vis fik vel Hans Gøe nofo taggel o nofo smørjo, der neri Lyffland, og isammen med Tidemand fik istand „Brudsfærden i Hardanger“ og omtrent paa samme tid, saa rundt 1850, ogsaa et av de bedste malerier som verden har, „Vigfærden i Sogn“. Man skal kunne kjende igjen fjeldene og fjorden ved Framnes i Sogn. Billedet blev straks kjøpt av en engelsk lord. Men ifølge Decorah-Posten skulde det ha lykkedes en brukseier, Skavmarken, at faa kjøpt det igjen og bragt det til Norge nu i 1916.

Zul Ranum var gift med Guri G. Melby, som nu er 76 aar. De kom til New York i juni 1870, bodde i Winona Co., Wis., til 1875, i Northfield til 1878, og reiste saa til Lyon Co., Minn., hvor de tok homestead land. I 1909 kom de til Wells Co., N. D. De hadde bare en søn, Ole Ranum, som var 11 aar da de reiste fra Norge. I 1900 kom han og familie til Voltaire, N. D., hadde storeforretning og var postmester der til 1906, da han kom til Wells Co. Han har hat mange tillidshverv her, og siden 1914 postmester her i Mansfred. Han er gift med Guri, datter til Knud O Melby. Deres barn er Oscar, døde 19½ aar gammel; George er gift og lever i Van Hook, N. D., og har 2 barn; Emil er gift, har to barn og lever paa samme sted; Klara er gift med Ole Gladheim og har et barn; Gladys er hjemme og gaar paa høiskolen i Fessenden.

Ole Gladheim kom til Wells Co. i 1912 og er søn av Ole O. Stoffeberg, N. Murdal. Som før sagt er han gift med Klara Ranum, og de reiste ud til Sanish, McLean Co., i 1916, og har der homestead. Ole vidste nok at vi ikke kunde holde valdrislag i Mansfred uten ham, og derfor kom han ned igjen til laget nu i 1917. Og du maa tro mig naar jeg sier,

han er værd at se paa naar han spiller i „Ei hugvending“, og „Dei kvinfolka“, med knæbukse o knappa ve knøne o kniv o slir ve sia, eller naar han gaar Halling og Springar og spenner rundkast. Det er akkurat som ben, muskler, og sener var som fjørstaal.

Nils O. Jørstad er en anden, som hvert aar kommer tilbage og spiller de vanskelige roller i teaterstykkerne, som gaar over scenen ved valdrislaget i Manfred. Han er født i Vestre Slidre 1882 og kom til Wells Co. 1906. Om høsten 1911 rejste han til Norge og kom tilbage hit 1912 aldeles „eifemat“. Samme aar rejste han ut til Blaza, Montrail Co., driver med 160 acres land og har træfning utstyr.

Martin Bendixsen, søn af Knut Bendixen Gottenberg, Nordre Murdal, og hustru Anne fra Vaabenhovd, B. Slidre, er født i Wood Co., Wis., 1890, og kom til Wells Co. i 1909. Fire gange har han smurt hoser og reist til Skotlandet, men han er ikke før kommen der igjen før han maa tilbage til disse vakre prairier i Wells County.

Bendix Skrutvold, som er søn av kirkejanger Ole Skrutvold fra N. Murdal, er født 1889 og kom til Wells Co. 1906. I 1907 rejste han til Roseau Co., Minn., hvor han var i handelsforretning i firmaet Skrutvold & Co. I 1912 blev han gift med Anne Lee, datter til John R. Lee fra Valdris. Men hustruen døde aaret efter og nu har han opholdt sig i Manfred et aars tid igjen som bogholder paa C. C. Melbys store. Nu naar du læser dette vil du finde ham ved Malta, Montana, hvor han har hjemstead.

Gulik Nordtorp, gift med Ragnild O. Hegge, kom til Manitowoc, Wis., 1892, og høsten 1893 kom hele familien til Wells Co., hvor han allerede hadde tat hjemstead, og tæt indtil den store stad Manfred skulde bli. Som alle andre pionerer, fandt Nordtorp bygningsmateriale paa hjemsteaden,

men ikke det som næsten alle andre brugte, nemlig „fadtørvo“, som en valdris kaldte det. Han bygget det af sten, og kalken han brukte var brændt av Tom Dalen fra kalkjten, som fandtes i Garveybakkerne. Husene av „fadtørvo“ er ikke mere, men Nordtorps sten residens staar endnu like kjæf og vil være vel værd at se som den første stenbygning i Manfred Township.

Efter elleve aar rejste han med hele familien til Norge og blev der i syv aar. Men saa kom de alle tilbake til Manfred. I 1908 rejste han og det meste av familien til Millet, Alberta, Canada, og bor der nu. Deres barn er, Margit, gift med Rasmus Jacobsen, bor i Manfred og har et barn. Inga, gift med Syver Hovey, har et barn. Berit, gift med Oscar Melby, har to barn. Emma ugift. Alle disse bor i Wells Co. Hos sig i Canada har de Jenny, Oscar, Johan, Anna, Gilda og Gladys. Emma har været skolelærerinde, men nu de sidste aar bankassistent i Manfred. Nu skal hun en av de første dage, sammen med Gina Gedahl og Gina Melby, reise til Malta, Montana, hvor de faar saameget land av Onkel Sam, at de blir baronesser med en gang. Underledes var det for os, som kom til Wells Co for over 20 aar siden. Vi fik bare 160 acres og har siden maattet skrape indtil en lap ad gangen, men saa er vi nu baroner alle sammen da — landbaroner, forstaar du.

Der er ogsaa endel gutter, som slaar følge og faar land, men dem skal jeg nævne senere. Det er juist ret dette, at ungdommen tar ut og faar land, slik som forældrene gjorde det. De sies at vandre i fædrenes spor da. Jeg har ikke den ære at se mine tre yngste barn slaa følge med. Nei da, de slaar følge med disse som bruger at gaa paa skole hele sin levetid — o væl so dæ.

(Mere.)

Kort tilsvaer til Dr. F. G. Gade.

For Nordmands-Forbundets skyld, hvis sande fremgang jeg altid har haft paa hjerte, kan jeg kun beklage formandens ubeherskede og forstaaelsesløse angreb i „Samband“ for april dette aar. Det forekommer mig, at de ledende herrer i bestyrelsen har tabt hodet i en betænkelig grad og udvist en haarhaarhed for en smule kritik, der grænser til det barnagtige.

Den lille 4-linjers bemærkning ifjor i en Washington korrespondance burde de herrer klogelig ta tilfølgende i al stilhed istedenfor at reise en diskussion — iberegnet dyre kabelgrammer — der kun kan ha tjent til at styrke opinionen hertilands mod den nuværende sammensætning af det omhandlede tidskrifts redaktion. Til gjengjæld tør det haabes, at selve forbundet kun vil høste nytte af den fri overtering, det herigennem har opnaaet.

I anledning af det paagaende arbejde for de „Udflyttedes hus“ skal jeg kun i største korthed behandle Dr. Gades indlæg, ligesom jeg skal søge at undgaa den personlige tone, som formanden, hvem jeg altid har ydet anerkjendelse, finder for godt at benytte. De der har læst mine to indlæg i „Samband“, af hvilke det sidste maa sees i nøie sammenhang med det første: „Klasskampen i Norge i det 19de aarhundrede“ (april 1916), ved, at „Nordmands-Forbundet“ i den diskussion, spiller en ganske underordnet rolle. De maa forstaa, at hvad jeg har villet styrke er selvtilliden og selvagtelsen hos folk af min egen race, og at det jeg har villet tillivis, er den dybt indgroede overlegenhedsfølelse, man saa ofte støder paa hos en betragtelig del af folk af gammel norsk embedsæt, særlig naar de er saa heldige at tilhøre indflyttede familier med

fremmedklingende navne — med et ord det velbenede snobberi foroven og forneden, som saa eller ingen endnu i vore demokratiske dage slipper gennem livet uden at stifte mere eller mindre intimt bekendtskab med.

Svis Dr. Gade hadde læst min artikkel om Klassekampen, vilde han fundet det overflødig at henvise mig til Norsk statskalender, hvis forskjellige aargange i stor udstrækning blev benyttet til at vise, hvorledes den norske embedsstand i aarenes løb antog et stadig mere og mere folkeligt norsk præg. Han vilde ogsaa ha forstaaet, at jeg med ordet „embeds-aristokrati“ aldeles ikke sigtet til den ny norske embedsstand, hvis demokratiske oprindelse idethale er paatagelig, men til visse medlemmer af de gamle, særlig indflyttede embedsfamilier, af hvilke jeg i mine dage er kommen i berøring med ikke saa faa enda.

Disse folk har med mange hæderlige undtagelser — for jeg regner enkelte af dem blandt mine gode venner — altfor ofte vist sig i besiddelse af en indfødt overlegenhedsfølelse, grundet paa navn og herkomst, der kun kan falde en tungt for brystet, netop fordi de iblandt selv sagt kan være højt ordinære størrelser baade fra karakterens og begavelsens side. De hænger sammen som erteris, de betragter det som en personlig fornærmelse, om folk af jevn norsk borger- og bondeherkomst bestrider deres krav paa selv sagt lederkab, hvor de slaar sig ned, de sætter iblandt en snobbet ære i rent formelle og uvæsentlige fortrin, og det lykkes dem som regel at dupere jtræbere udgaaet fra borgelige lag, saa de blir deres haandgangne mænd, og tro følgesvende. Vi har nok mange af os, den fornøielse at kjende ikke saa faa af den type baade i Norge og hertilands.

Dr. Gade hævder, at „det er tegn paa national kraft og iundhed, paa national god fordøielse, naar et folk kan opta

fremmede elementer i sig og gjøre dem til sit eget kjød og blod." Det er sandt, at denne sætning har gyldighed i et indvandrerland som de Forenede Stater, der har trængt millioner og atter millioner for at lægges ind under plog og civilisation. Men jeg har mine tvil om det holder stik i et gammelt, allerede opdyrket kulturland. Min enfoldige logik fortæller mig, at det var lidet smigrende for den engelske race, at den i en kritisk tid maatte ty til en Disraeli som førsteminister, eller preuserne til en Verdy de Bernois som krigsminister, og jeg benægter at det til eks. geraader den norske folkeæt til særlig ære, at dets hovedstad har ladet en dansk indflytter svinge sig op til ordfører i dets herredsstyre.

Jeg skulde tro, det netop er en god maalestof for en hvilken som helst folkeæts begavelse og sunde tillid til sig selv og sit eget, at dens medlemmer er at finde paa de mest fremskudte og ledende poster. Og intet er da hellere sikrere, end at den engelske race herover hidtil har vist sig ganske lydør for dette princip. Og er det ikke netop et bevis paa de stoffars indianeres underlegenhed som kulturbærere, at de ikke engang har været istand til at frembringe en Booker T. Washington?

Naar jeg i min artikkel uttalte, at Nordmands-Forbundet helt ud styres og stilles med af folk, der ikke isølge blodet tilhører den norske folkeæt, sigtet jeg nærmest til dets tidskrift, der saavidt jeg forstaar, er og maa bli den væsentligste faktor i dets virksomhet. Og her kan jeg ikke undgaa at berøre en begrepsforvirring, som de herrer ledere i Norge synes at lide av, og som det særlig i disse vanskelige tider er paafrævet for os herover at faa klargjort.

Forbundets formaal er skriver dr. Gade, „at samle alle nordmænd over hele jorden til fælles arbeide for **norske interesser***) og norsk samsølelse. Det vilde aapne sine porte for alle

*) Udhævet af mig.

gode nordmænd — det vil sige alle landsmænd, som vil utrette noget for Norge." Og løsenet er „Enige og tro til Dobre selder."

Dette er i disse tider nok saa ubeleilig tale for dem, der har Nordmandsforbundets sag paa hjerte i vort adopterede land. Vi herover er, eller agter at bli amerikanske borgere. Et andet land end Norge har det første krav paa vor loyaltitet, og vi kunde, saavidt jeg forstaar, vanskelig tilhøre en organisation hvis løsen var fælles arbeide for det land, vi forlod, eller enighed og trofast i tykt og tyndt med vore frænder hinsides havet. Det skulde ta sig deilig ud, om dette land overtaages med forbund, hvis formaal var „fælles arbeide" for tyske, for russiske, for japaniske, for italienske interesser osv. Jeg tænker vor regering i disse tider vilde temmelig prompt ta affære ligeoverfor disse forbund, hvis loyaltitet den med rette vilde ha den sterkeste grund til at se efter i sømmene.

Det er da sikkerlig ogsaa kun en halv gennemtannt tanke, for hvilke formanden her i sin nuværende ærgerlige sindsstemning gav udtryk. Men for sagens skyld tror jeg, det kan være paafrævet nøiere at definere det program, som vi norske amerikanere kan og tør være med paa.

Naar vi uden frygt for misforstaaelse har i saavidt stor udstrækning meldt os eller vore foreninger ind i Nordmandsforbundet, da er det sikkerlig sket under den forudsætning, at denne handling ikke i ringeste maade kolliderer med vore pligter som loyale amerikanske borgere. Vi har væsentlig betragtet organisationen som en omvei til at udbrede kundskab om og gjenfærdig forståelse blandt folk af norsk æt. Vi har mere betragtet os som abonnenter paa et norsk tidskrift end som medlemmer af en forening, hvis maal er at „udrette noget for Norge" end sige „være det tro." Vi har, som det er menneffers vis, først og fremst tænkt paa os selv og vort ny fædre-

land. Vi har anset det for selvsagt, at det er skadeligt for et individ at være for braa med at affjære sammenhængen med sit oprindelige fædelands kultur, at det tværtimod er gavnligt at styrke tilliden til sin egen æt ved øget kundskab om, hvad den har udrettet og endnu udretter omkring i landene. Og vi har skintet personlig nytte af, at vor slegt i gamlelandet kommer til større forstaaelse af hvad vi udretter i vort adoptivland, saa de kan møde os med øget agtelse og velvilje, naar vi en fjelden gang sætter foden paa gamle tomter.

Som tak for denne øgede sympati og for de værdier, i hvilke forbundet jærlig gennem sit tidskrift kan gjøre os delagtige, burde vi være villige til efter evne med forfærlighed at støtte det norske marked, hvor det kommer i konkurrence med andre fremmede lande, og individuelt kan man sikkerlig gaa ud fra, at den øgede forstaaelse gjør os mere redebonne til økonomisk at hjælpe slegt og venner i Norge, der maatte trænge det og være uheldigere stillet end vi. Men dette er, saavidt jeg forstaaer, ogsaa omtrent det hele. Hvad der peker videre vil med rette kunne tænkes at komme i strid med vore pligter som amerikanske borgere. Det er i denne sidste egenkab, at vi maa søke at skaffe os agtede og ærede navne, saa vil kundskaben herom, upartisk og nøgternt bragt frem i Nordmandsforbundets tidskrift suppleret af dagspressen, bidra til at glæde og styrke vore frænder i Norge, paa samme vis som deres indskud i verdensfremgangen, er til direkte hjælp og styrkelse for folk af norsk rod, hvor de end færdes.

Men af denne betragtningssmaade følger det, at det blir af højeste vigtighed, at dette tidskrift ledes i den rette aand. Som et samlingens organ kan det vanskelig være budbærer for tidens gjærende tanker paa det sociale, politiske eller religiøse og filosofiske omraade. Oplysning herom maa vi søge i andre norske og i vore egne tidskrifter. Men det burde uden skade

kunne gi udtryk for folkelig demokratisk norsk tankegang, eller i det mindste vise sympati med bestræbelser, der gaar ud paa igjen at gjøre den norske folkeæt helt jevnbyrdig med andre nationaliteter i et af dets vigtigste kjendemerker: et eget sprog med rod i hjemlig grund. Dette ved siden af og i tillæg til dets egentlige opgave, at være en krønike om norsk indsats i dagens liv og i kulturudviklingen over den ganske jord.

Men her er der klarlig et uhyre spillerum for vælgen og vragten, og det afhænger ganske av de herrer som sidder i tidskriftets redaktion, om denne krønike skal bli et upartisk, værdigt udtryk for det virkelig værdifulde, som ætten præsterer, eller om den delvis skal bli digteret af klippevæsen og af et overklasjesyn, der ikke faar øie paa de brede arbejdende lag. Det vil afhænge af redaktionen, om der skal bli den rette fordeling af lys og skygge, med tilbørlig værdsettelse af personer uanset deres tilfældige stamtafle, med omhyggelig undgaaelse af talentløs opskrydning af nulliteter, saa det hele ikke blir et lummert tusmørke, i hvilke alle fatte er graa.

Og jeg gjentar, hvad jeg før har tilladt mig at hævde, at det for mig stiller sig som en selvsagt ting, at det er hdmygende for folk af norsk race at dette tidskrift, hvis væsentlige opgave er at sidde som kronikør og dommer over, hvad de udretter, ganske skal være i hænderne paa folk, der isølge blodet ikke tilhører denne folkeæt. Jeg kan forstaa at de herrer irriteres over den fræthed, der kan reise et slegt krav; men naar denne betragtningssmaade betegnes som „hykelig“, da kan dette kun være et udslag af den literære dilettantisme, der sleiver ud det første det bedste adjektiv som udløser sig af en hjernecelle, uden større hensyn til, om det passer bedre end „økfessagt“ til „goddag“.

Thi sagen er, at dette forhold heldigvis nutildags er en ren anomali, hvor nordmænd færdes. Det svarer ikke paa

fæet og vis til forholdene hverken i Norge eller i norsk-amerikanske kredse. Bore ledende mænd herover paa de forskjelligste omraader er næsten udelukkende folk af gammel norsk rod. Man behøver bare at minde om forholdet i unionens kongres.

Vi læste i mine unge dage om normannernes dominerende af angelsakkerne og mangt et bittert ord om tysseriet i Danmark. Men aldrig faldt det os ind at regne danskerne det til særlig ære, at deres vigtigste anliggender til sine tider var i tyske hænder, selv om vedkommende kunde være født i det adopterede land. En sliig betragtningsmaade er det rene tull. Den stiller tingene paa hodet. Det hører selvsagt til nordmænds uvisnelige ære, at de i det 19de aarhundrede ganske omkalfatret statskalenderen hvad angaar forholdet mellem jevne norske og flotte spingsfulde tyske og danske navne. Det var en udvikling, der langt fra følte behagelig for visse kredse, og de forandrede forhold bar vistnok skylden for mangt et menneskebrag og mang en forfeilet eksistens. Men bevægelsen stod i pagt med en naturlov og maatte ha sin gang. Nordmændene maatte igjen bli herrer i sit eget hus, eller de maatte i det mindste faa et ord med i laget i sit eget stel paa alle ledende omraader.

Bed siden af Welhaven maatte der komme en Bergeland, ved siden af Ibsen en Bjørnson, en Nasen, en Vinje, en Garborg; ved siden af Sverdrup en Ueland en Zaabæk, en Haugland, en Løvland, en Michelsen. De fleste af os har sikkerlig anset dette som et slaaende vidnesbyrd om, at den oprindelige norske folkeæt ikke var en „sämre“ race. Men nu skal altsaa denne betragtningsmaade være „sykelig og syrlig.“

Dr. Gade citerer en udtalelse af afdøde prof. Ernst Sars. Den gir neppe udtryk for dette klare hodes sidste mening om den sag. Thi den strider netop mod paatagelige kjendsgjerninger i de politiske kampe i Norge i det 19de aarhundrede.

Det vil vistnok atter vække dydig forargelse; men jeg tillader mig alligevel at paastaa, at den kun er et nyt bevis paa, hvorledes blodet taler i en, og hvor vanifelig det er at gaa ud af sine egne sko. Sars tilhørte selv en tysk æt, og saa god nordmand han var, kunde man dog ikke vente, at han netop skulde ha det skarpeste øie for den umorske rolle som det fremmede blod tildels hadde spillet i landet.

Tilslut et ord om Nordmandsforbundets hus. Som udtrykkelig nævnt i beretningen om det møde i Norskke Selskab i D. C., der udtalte sig for Bergen som det rette sted for denne bygning, set fra norsk-amerikansk standpunkt, var denne, som det nu synes, formastelige tanke ikke opstaaet hos mig. Men det forekom mig ved første øiekast, at den kunde fortjene en smule overveielse. Da det imidlertid viser sig, at den møter bestemt modstand i Norge, og da den tilsyneladende heller ikke har vaakt gjenklang hos landsmænd herover, er selvsagt dermed den ting afgjort og vi kan kun haabe at sagen — en værdig bygning i Kristiania — overalt vil finde den støtte, den fortjener.

Washington, D. C., mai, 1917.

Zuul Dieferud.

Han Emburt Belsheim.

Paa en af de vakkert beliggende Belsheim gaarde i Bang i Valdres levde i de første decennier af forrige aarhundrede en mand, som hed Emburt. Hvem hans forældre var, har jeg ikke hørt og heller ikke om han hadde nogen søsken.

Gaarden hadde han arvet efter sine forældre. Naar han var født eller død kan jeg ikke angi, jeg saa ham vist bare en gang, og det var i 1835 eller 36. Jeg var den gang bare en

gutunge, men jeg mindes ham, som en ikke høi men bredvoksen aldrende mand af noget ruffet udseende.

Denne mand var ikke noget geni, heller ingen tulling, han havde almindeligt menneskebet og hans karakter var selvbevidst og selvstændig og paa hans moral var intet at sige.

Hans kundskabsforraad svarede nogenlunde til den tids krav; han kunde læse indenad og havde lært saa meget udenad, at han havde sluppet for presten. Stort længere havde de fleste af hans sambygdinge paa den tid ikke bragt det.

Naar nu hertil kom, at han for det meste stullede hjemme paa sin gaard og ikke brydde sig videre om selskab, skulde man troet, at denne mand var lidt paaagtet og lidt omtalt i bygden. Men dette var langt fra tilfældet. Vidt omkring var han navnkjendt og i gæstebud var det ofte smaahistorierne om ham hvorover folk morede sig.

Det var noget ved hans maade at være paa og hele hans stiel, som var anderledes end andres, og i hans tale forekom ofte underlige ord og pudsigte vendinger, som folk maatte bite merke i og siden meddele til andre, for at de kunde ha lidt moro.

Han levde ugift og havde saaledes ikke nogen tugtemester over sig, og dette gjorde vel noget til at hans karakter havde saa skarpe kanter.

Som ung mand havde han nok tænkt paa at faa sig en kone og drev nok saa flittig paa at fri, men greb aldrig lavere end til gaardmandsdøtrene; thi saapas aristokrat var han. Da han nu havde faat saa mange neier, at han syntes det var nok holdt han op med friingen og bestemte sig til at leve som ungkar.

„Her dei ha saa lite bet, saa kan dei gaa der, e ska nok greie me paa Velsheim uten den stasen,“ sa han Emburt. De sad vist ikke saa godt i det de piger som Emburt hadde beæret

med sit frieri, naar de skulde overveie hvad de skulde svare. Det var et gjilddt agn denne gode Velsheim garen, og det at ha noget at leve af er ikke saa uviktig en sag, men saa at saa Emburt atved, og det for hele livet!

Nei skal en saa sig en mand, saa maa det være en baade snærtin og sprettin kar, men en slik kunde Emburt ikke bli selv om han blev grundig vasket baade med lut og sæbe.

Han var ikke saa lidet af en filosof, han Emburt, og hadde ogsaa streift lidt ind paa lægekunstens omraade. Saaledes hadde han ved selvstudium og erfaring fundet ud, at tjære var et hyperligt lægemiddel, som kunde bruges baade paa folk og fæ og baade udbendig og indvendig. Naar han ikke befandt sig vel, tog han ind en god dosis tjære og følte sig da snart bra igjen. Og saa han en ko eller gjed sture, saa fik ogsaa de af samme næskar, og ondet forsvandt. Spørte han nogen flaget over ondt i maven eller brystet, ja han: „Et fjøro!“ Og sad ondet i ben, skulder eller ryg, saa sa han, „smør paa dygtig fjøro.“ Sine beste malet han om sommeren over med tjære for at beskytte dem mod myg og flæg.

Med gaardsdriften gif det nu saa og saa. Emburt Velsheim hadde primitive landbrugsredskaber og hadde oftest for liden arbeidshjælp. Det var lidt vanskelig for ham at faa arbeidere, da de ikke likte saa godt kosten der som andetsteds.

Ikke saa at forståa at han Emburt var spinken paa maden, men det var ikke altid den bedste lugt og smag af hvad de fik. Huslhen bestod den meste tid af ham selv, tjenestejenten Sibborg og tjenestegutten Jens.

Sibborg var budeie og husholderisse og deltog ogsaa i udarbeidet i onnetiderne. I fjøset stelte hun bra, men indredepartementet blev ikke saa vel styret. Sibborg likte heller ikke slikt stillearbeide, som at sope gulvet, vaske bordet, vænken og frakkerne og tilmed sode og gryder. Det var ikke engang rig-

tig, syntes hun, at bruge tiden til dette, „det maatte vel være likere at gjøre noget nyttigt.“ Som god filosof var Emburt heller ikke fiende af slige ustyldige smaating som støv og smuds, og han og Sibborg var saaledes enige i dette. „Sibborg er vetog og glup og saa er ho trevog til at faa i sig nofo, saa ho kan orke nofo. Meis e de me ho Zens, den krofen, han ska likso vera so fin paa det han maata, det er kji frit anna han sler rukko paa nasin berre han fer nofo maffa i øste. Zan det skulde være nofo aa blaase i najadu aat dæ! han maatte daa sjønne dæ, at maffen e taa mate.“

Emburts økonomiske forfatning var bra, han var strævsom og ordentlig og bange for at paadra sig gjæld. Dog skulde han lidt til Norges bank, hvoraf han en gang om aaret maatte betale renter og afdrag og dette greiede han i regelen noksaa godt.

Engang var det dog gaat over tiden med denne indbetaling og han fik da gennem lensmanden ordre om, at der snart maatte betales.

Pengene hadde han da ikke forhaanden, og derfor vilde han da skrive til banken og bede om henstand. Skrive hadde han ikke lært, saa han maatte ha hjælp til det. Paa nabo-gaarden Zevne bodde den gang en ung mand, Tomas Gulliksen, som i sin ungdom hadde faat adskillig undervisning, saa han var skrivekyndig og desuden en af de bedste hoder, som har groet der oppe. Saa gif da Emburt til Thomas og bad ham at skrive for sig til banken.

„Du faar være saa snil og gjæra det, e kunna nok faat ein an te, men dei skriv kji so so e vil ha det, men e veit, at du kan jera det og skrive slik so e seje.“ Thomas lofte da det og Emburt digteret og Thomas skrev:

Til banken i Kristiania, sæt det!

Ulderdanigst forsøg om pengemangel. Sæt det! Fra en

gammel ungkarl i Velsheim, som ikke er gift, sæt det! Det er nok gale, at e ikki har betalt, men e har ikki kunna, sæt det! E har iaar mista saa mange motegangar, ja sæt motegangar! Graabein reiv ihæl ei kvige sør me og tryo taa beste gjeito mi kom ne i Vjødnaafør, o e ha ikki faat dei atte, sæt det!

Dø sfo nok saa dæ, e har 2 svarte ufja, stuta, ja sæt stuta, og ner e faar felt dei, ska e saa greidd de, sæt det!

Dø faar gje me taalmødigheit, sæt det, dø faar kjøre smaas me honda i desje flene ti'n, sæt det!

Ulderdanigst,

Emburt Velsheim.

Dette brev, som det var, blev sendt til banken og derfra kom svar til lensmanden, at de nok hadde faat en skrivelse fra E. Velsheim, men at de ikke rigtig kunde greie, hvad det var og derfor var det bedst, at han snart sendte pengene.

Kunde ikke Emburt selv skrive, saa ser vi da, at han kunde dittere Stilen er paa samme tid baade fyndig og kraftig.

Det kunde vel ikke være af veien at levere et par prøver til af hans udtryksmaade.

Da han en gang trakterede forenskriveren med blodslud og andre lækre sager, og han saa at skriveren tog forsigtig til sig, sa han: „Et spisning, Sommerfeldt; det er nok reint!“ Og en gang han skulde vidnet i en sag og ikke hadde modtat tilsigelsen og saa da han blev spurgt om hvorfor han udeblev, svarede han: „E kunna vel infje lugte grindestølpe, naar e var paa støle, veit e.“

Disse og flere af Emburt Velsheims sprogløst leverde blandt folket i de tider, men nu er de nok helt henvisnede til ligemed med mangt andet rart fra gamle dage.

Fredriksvern, Norge.

D. Kirkevold.

Det fortælles ogsaa om Emburt, at han gif op i bergene for at gjenfinde en kalv som var blit borte. Efter en tid kom

han bærendes paa kalven, hvis strupe han hadde overfkaaret. Den blev slaadd og kjøtet brukt i husholdningen. Men den samme kræsne tjenestegutten, Jens, gjorde indbendinger mot at spise kjøtet. Kalven trodde han var sturtedauet. „Seg hørte korpen skrek der du fandt den," sa Jens. "Vabist skreif korpen," sa Emburt; „han rofte paa me — Emburt, Emburt, sa han. O daa e kom dit, laag kalven o spentø ette kørpe; o daa funna'n 'tji væra dau, veit e." (Red.)

En norsk bygds historie.

Av Olav Redal.

XIII.

Gidsvold (fortsat.)

N. N. Taraldset reiste til St. Paul og tok billett til Bottineau uten at vite noget større om forholdene. Albertsonbrødrene, Martin Ryan, John Bedquam og faren hadde da bosat sig paa land i Gidsvold nogen uker før Taraldsetbrødrene tok sig land, og sammen med de ovennævnte var disse de første som bosate sig i Gidsvold. I 1889 og 1890 indtraf to tørkeaar og N. N. Taraldset reiste da til Grand Forks Co., hvor han opholdt sig i 12 aar før han kom tilbake. Derved fikk han anledning til at hjelpe de to brødre som blev boende paa landet. Mouse River var dengang saa tør at man kunde kjøre over den. I 1891 fikk man god avling og i 1895 svær avling. Derfor begyndte settlerne at komme, men først i 1900 blev der en livlig indvandring av nybyggere.

Ertesvaag i Bottineau mindes med velvilje, fordi han i de trange tider hjalp mange av nybyggerne saa det blev mulig for dem at opholde sig paa landet. I byen saaes ofte nybyggerne med gamle overalls bundne omkring føtterne. Og der var ingen som lo av dem for det. Den almindelige byvei

dengang var langs „cristen" gjennom Starbuck. At kjøre i ret linje til Bottineau var der saa som bobet. Taraldset var den første som bragte en hest til settlementet.

Torvald Gaugerud er født i Østre Aker, ved Kristiania, av foreldrene Andreas Gaugerud og hustru Maren, født Halsrud, Skjedsmo ved Kristiania. Arne, Gaugeruds bedstefar, kom fra Kragstad i Smaalenene. Sammen med sine to brødre reiste Arne til Østre Aker hvor Arne kjøpte gaarden Gaugerud, Thomas kjøpte gaarden Ulven og den tredje bror kjøpte gaarden Grimelund. Denne blev far til den bekjendte biskop Andreas Grimelund. T. Gaugerud eiet i ti aar Hans Nielsen Hages berømte gaard Bredtvedt i Østre Aker.

Torvald utvandret i 1884 og opholdt sig i flere aar i Eau Claire, Wis., senere i Superior, Wis., hvor han drev slagterforretning. I 1902 kom han hertil settlementet og tok homestead. Torvald blev gift i Norge i 1875 med Sofie Manglerud fra Østre Aker. Konen kom over for 8 aar siden. Deres barn: Andreas, Trygve i Canada; Eddvin, Canada. Trygve er gift med Elonore Borgefson og har to barn: Arnold, Ragnhild. T. Gaugerud deltok meget i det offentlige liv i Norge. Er f. t. præsident i Sønner av Norge, Souris.

E. N. Berg er født ved Trondhjem 1877, av foreldrene Nils Nilfen og hustru Ovedia Berg. E. N. Berg fikk navn efter sin mors far der hadde 9 døtre, men ingen søn. Berg utvandret i 1895 og opholdt sig først i Pope County. Han kom til Bottineau 4de februar 1897 og tok homesteadland aaret efter, 2den oktober 1898. Han blev gift 27de november 1903 med Zuger Caroline Gorder, født i Norge. (Cfr. Jacob Gorder, Carbury). Deres barn er: Oskar og Clara. Berg har været assessor i Gidsvold syv aar, er sekretær i Midaros menighet, medlem av den demokratiske centralkomite for Bottineau County, har to gange været delegat til den demokratiske stats-

konvention og er medlem av board og direktør for Bottineau County Fair Association.

Turtle Mountains.

Ja vi elsker dette landet som det stiger frem,
Skog og bakker sammen blandet med de mange hjem;
Elsker Turtle Mountains høier, lig vort gamle Nord,
Her vi planter, her vi pløier i vor egen jord.

Bistnok var vi ikke mange til at bane vei.
Liderne var ogsaa trange, dog vi frygtet ei,
Saaabefuld vi øksen brynte, løftet stump og sten,
Nogle bort sig skyndsomt vendte, andre kom igjen.

Saarde tider har vi døiet, baade jeg og du,
Dog er vi da vel fornøiet alle sammen nu;
Vare at vi gaarden driver riktig med forstand,
Nok vor flid belønnet bliver, her i dette land.

Norffe mand i hus og hytte, tak din gode Gud,
Som dig lykkelig lod flytte hid til Vinland ud;
Lunt og lyst i Norges dale, skjønt er fjeldet der,
Men forlitet brød til alle; derfor er vi her.

Ja, vi elsker disse bakker og de grønne trær,
Her vi synger, læser, snakker norsk som Baal og Per;
Fuglesang i busk og grene, fisk i bæf og fjord,
Dette minder tør jeg mene, om vort kjære Nord.

Die R. Wikan.

Turtle Mountains er vakker. Det er som i Norge, med bakker og skog, med smaa indsjøer hvor fisken svømmer. Her bor nordmændene lunt og godt.

Telelagets bekjendte sagasriver Torfel Østlie som har

besøkt telerne i Turtle Mountains skrev i „Telefoga“ et utmerket stykke om folket og naturen. Østlie gav mig lov til at indta dette i min bok paa betingelse av at jeg ikke forandret noget paa telemaale. Og det har jeg ikke gjort.

Turtle Mountains, november 1915.

I Dakota, Manitoba, langs med grensa paa kvar sida ligg dei høge Turtle Mountains, lik ei kjempestor skjoldpadda. Der ligg byar ned paa fletta, rundt omkring den store padda; men uppaa den breide ryggen ber ho skog og vatn og aakrar, skraalingar og vifingsønir. Folk fraa alle Norges bygdar braut og rudde veg i skogen, brende brote, bygde hus. No dei eiger fine heimar inni ljoje hjørkelundar og ein flokk av ljøsleit ungdom, som skal lyfte fedrearven, forme live ut paa nytt.

* * *

Desse skogklædde haugane, som kallast Turtle Mountains, strekkjer seg i ei lengde av 60 mil fraa aust til vest og er vel rundt 30 mil paa de breiaste. Grensefjelle mellom sambandsstatane og Canada klyver skjoldpadda i tvo etter ryggen, men der er kanskje meir paa sidsida av lina. Den aauftlege halvpart av T. M. ligg i Rollette Co. og den vestlige i Bottineau. Her gjeng ingen jarnbane inni T. M., men paa tri fantar kjem der greinir av Great Northern heilt inntil haugane. Paa siddvest ligg Bottineau, paa sud Dunseith og paa aust St. John.

Turtle Mountains bli paa norsk Skjoldpaddesjølli. Men de var rettare aa kalle de haugar. De maa vera eit fatigt maal som brukar sama ord for den høge amerikanske fjøllryggen, Rocky Mountains, og for jordhaugar hjit og her i lande. Ellest kan navne passe godt, for desse skogklædde haugane ligg som ei kjempefjoldpadda paa de flate prærie-lande i Nord Dakota og Manitoba.

Eg kom til Bottineau ein av dagane i slutten av oktober for aa gjera ein tur gjenom Turtle Mountains. Eitpar mil nordaust fraa byen kan eg sjaa dei nakne utfantane av haugane ris opp fraa fletta. Der kom eit snjofall, so eg maatte gjeva meg til i byen eitpar dagar, og soleis vart eg kjend med fleire der. Eg fann tri telemarkingar, Ole Roland, Ole Duale og G. S. Dale.

De var heldigt for meg, at eg trefte Ole Roland, for han var den fyrste nordmann, som slo seg ned i Turtle Mountains. Han hev enno farmen sin der 10 mil nordaust fraa Bottineau. Son hans, Oscar, driv farmen. Sjølv bur han i byen og Ole Duale bur i huse hjaa han.

Roland er ein mann i 50 aari. Han er fødd i Scott Co., Minn., og far hans var Olav Rauland, som kom til Amerika fraa garden Rauland ved Totak i 1848, fyrst til Muskego og so til Koshkonong og derfraa til Minnesota i '52. Daa var der bygt litt i St. Paul, men ingenting i Minneapolis. Han slo seg ned i Scott Co. og her døde han for nokre aar sea. Ole Roland kom til Turtle Mountains tidleg um vaaren 1887 og tok seg land, der farmen hans er. Han var tvo gongjer vald til skifteretsdomar i Bottineau Co. og sea var han postmeister i byen Bottineau i mange aar. Roland er gift med Masne, dotter av Svein Særen, som kom til Koshkonong fraa Vinje noko fyrri borgarkrigen og no bur uti Toole Co., Mont. Han er no umkring 86 aar gamal. Han hadde farm i T. M. tett ved Roland farmen fyrr han slutte ut til Montana. Roland hev au butt der ute nokre aar, og der er dei tri døttane hans. Han hev ein bror, Klaus Roland, i Dakota Co., Minn., og tri søstar bur der nede.

Ole Duale er fødd paa ein av Aavaale garane i Sjøidalmo for 78 aar sea. Far hans Ole Olson og Masne fraa Aavaale var med dei aller fyrste, som reiste ut fraa telebygdane. Olav

fortel, at han var daa eit aar gamal, og de kunde soleis ikkje ha vore seinare hell 1838. Dei reiste ut fraa Kraakøy. Dei var so lengje paa sjøen, at maten og vatne traut, storm og uver var de og sjukdom ombord. Dei kom endeleg til Muskego. Etter ei tid slutte dei til Jefferson Prairie. Daa dei ha vore her i 7 aar reiste dei til Minnesota og sette seg ned i Scott og so i Waseca Co. Gamle Olav Aavaale døde her for 10 aar sea. Olav hev vore med i krigen og hev no pensjon. Han hev alli vore gift. Han hev ein gild farm nere Roland farmen. Han hev ein yngre bror, som heiter Olav ved Beblen, S. D. Han fortaalde meg, han var søskenbarn til Lov og Halvor Ormbrick.

Daa Olav er nokso rørug av seg, raadde eg han til aa gjera ein tur heim for aa sjaa fødebygd di. Han er rik og veit kje hott han skal gjera med pengane sine. Truleg var der ingen reist til Amerika fyrri han fraa Sjøidalmo. De vilde derfor vera merkjeleg for folk der heime aa sjaa att den fyrste som reiste ut. De er vist vandt, um her no liver nokon annen enn Olav Aavaale, som reiste so tidleg.

I Courthouse i Bottineau trefte eg ein telemarking, G. S. Dale. Han driv ein abstract office. Han kom til Amerika i 1892 fraa Dale i Flatdal. Daa var han 16 aar gamal og kom hit aleine. Han stoppa i Hillsboro nokre aar og arbeidde der i Courthouse for onkelen sin, T. G. Dale.

No lyt eg ut i Turtle Mountains. De var Mickelson karane, eg etla meg til. Dei tri brørne, Talleiv, Halvor og Guleif Mickelson, bur 12 mil nordaust fraa byen, og berre vel so eit par mil fraa Canada lina. Dei er fraa Vinje og er fødde paa Smørklep. Far deira var Nikuls Talleivson. Han bruka smaa jordvegir her og der i bygd di og var for de fleste husmann. Gunleif kom hit i '82, Halvor i '83 og Talleiv i '84. Alle tri var gifte heimante. Ei søster Turid kom i '79.

Dei budde nokre aar rundt Northfield, Minn., og kom her upp til T. M. i juli '87 og fann seg land der dei bur no. Talleiv er gift med Inger Brekke, dei hev 4 gutar og 3 jentur. Ei av dei, Signe, er gift i Minneapolis med ein rik amerikaner. Gunleifs kjerling heiter Anne. Dei hev tri jentur, som alle er gifte. Kjeringi av Halvor heiter au Anne. Dei hev 4 døttar som er gifte og ein son som er gift og bur nord fraa Plentywood inne i Canada.

De er hjaa Halvor og Anne eg hev halde meg mest med eg hev bore her inni „Mountain“. Dei er so snille og gjestfrie desse vinbyggjane, at dei veit kje de beste dei vil gjera sogu- skrivaren. Her fraa glase, som eg sit og skriv, kan eg sjaa langt sud og aust yvi landskape. Der er skog rundt omkring paa alle kantar med nokre fleggir hjst og her, der skogen er avrudd, og der de no er farmar med aaker og eng. Skogen er osp, av og til litt ask og eik, men eiki ser tusseleg ut. De er for langt nord. Osp og bjørk der imot veks godt. De er skogen og vatne, som gjer Turtle Mountains til eit slikt merkjelegt landskap. De er dei tusen sjøars land. Eg likar meg godt her i „Mountain“, skulde gjerne bu her, berre eg var ung igjen og hadde ein gard her. Og farmane og lande er billigt enno; men de maa ein som hev mot og magt til aa gjeva seg i fast med skogen. Jorði er vist so god som ho fins nokonstad. N- ting veks godt her. I haust hev mange fengje upp til 40 buskels kveite paa acen. Men de kostar flest aa brjota upp aaker i skogen, og derfor hev dei kje so store aakrar her som paa prairien.

De er mest berre norffe i heile Turtle Mountains paa sud- kanten av Canada-lina, og de er folk fraa mest alle kantar av Noreg, mest er de kanfje av nordlendingar, sogningar og telar.

Halvor Mickelson hev fortalt meg mykje um den fyrste tidi

dei var her. De var sælt hart dei fyrste aari. Alle var fatige og iffje ein dags arbeid aa faa. Og naar dei ha kome so vidt, at dei ha ein liten aakerlapp med kveite, so var de mest iffje raad aa faa tressje de. Her var kje maskinur. De var ei stor hjelp, at her var so mykje dyr (antilope) og anna villt, prairie høns og ændar og so mykje fisl i vatni. De som gjorde, at Mickelson karane sette seg ned so langt upp i skogen, var at her var eit gildt fiskevatten, Lake Metigošhe. Her kunde dei mest jamt faa so mykje fisl dei vilde. De var mest jedde. Dette var ei stor hjelp, naar dei fekk selje fisken i byen. No er her lite fisl mot fyr. De hev hjelpt noko, at dei hev fengje inn nye fiskeleg so som bas og abor. Her var svært mykje bringeber dei fyrste aari og desse plukka dei mykje av aa selde. Dei ha ingenting aa kjøyre med, fyrr dei ha ala upp eitpar stutefalvar. Daa dei ha fengje desse store nok til kjøyre med, so byttest dei um ofte teame. So hoggje dei ved og kjørde til byen kvar si gong. De var lite dei fekk for den, men de var daa litt for arbeide. Naar dei dreiv paa a kjørde ved heile veten, so var de so vidt dei kunde halde kjerlingane sine med mjøl, for dei ha mange munnar aa mette og alle var mathuga. De var sælt til slit etter den lange vegen i storm og uber. At folk kunde halde de ut, so krent som dei var klæd- de, var eit under. Um haustane var dei ute paa tressing aust over rundt Devils Lake og heilt nedover til Northwood og Portland, travla og gjeff den lange vegen, ha kje raad til aa tafa med toget, for dei maatte spara paa centane. Daa dei fekk seg oksar, kjørde dei med desse heilt nedover til Trail Co. De tok ei vika. Paa heimvegen feint um hausten fraus dei stundom mest ihel.

Mickelson brørne hev altid halde godt isaman og hjelp kvarandre. Sørund Telnes' dikt, „Dei tri brørne paa For- bergje“, pasjar godt paa dei. De hev vorte mest som eit ord-

tøfje her i Mountain. Nickelson brørne hev no vel oppbygde farmar inmed kvarandre. Dei stend seg godt og kan hava de foselegt paa sine gamle dagar.

Her bur ein annan ætta telemarving ei mil vest fraa Nickelson, Olav Gaugo. Han er fraa Byrte og kom hit i 1900. Far hans het Galvor og var bror av bjønneskyttaren Tarjei Gaugo. Olav er gift med Ingebjørg, syster av Mrs. Galvor Nickelson. Dei er vaksne upp paa Brekke i Nabo, ein plass som far deira rudde upp. Han het Tarjei og var fraa Kauland. Dei er so gode til kvea baade Olav og Ingebjørg. Me kvad i kappe ein kveld eg var hjaa dei.

So fekk eg meg ein heft av Olav og kjørde aust igjennom Mountain. Me hadde indi-sumar eitpar vikur og de vart ein gild tur. Eit par mil aust fraa Nickelson hev me G. O. Nuland. Han bur ved sudenden av Lake Metigoishe. Han kom til Amerika 8 aar gamal. Far hans var fraa Skien og var halv telemarving. De er fint her paa Nuland farmen tett inmed vatne. Ei høg bruggje er bygd utover, men vatne hev minka, so ho gjeng heilt innum lina inni Canada. Um sumaren er her mykje folk, som ligge her og latar seg og fiska, baade her fraa lande og Canada. Her er bygd mange sumarshus etter strendane.

Lenger aust tett inmed vegen bur Nikuls Nickelson, son av Turid. Kjeringi hans er valdris. Her rundt bur de mest nordlendingar. Vegen er bakkute, upp og ned gjennom sfogar og dalar. Smaa vatten og tjønner ser du her og der gjennom sfogen. Speglande klaare lysar dei som blanke augar. Den hauptklaare lufti er rein og frisk og passeleg varm. Notti er so kjølig, at de frys litt is utover, der de er grundt. Vondane hev kje reift enno, men jafen hev fengje den kvite pelsen sin, og de er vel merkje paa, at veten er kje langt burte. Nei, so mykje jasar. Dei dansar upp og ned i ludi. Tri-fire kan eg sjaa paa

ein gong. De vore moro aa vera so lett paa foten. Der ligg ein og sting hovue under ein busfje. Han tentjer han er sikker, naar han fær gjøyme dei lange øyro sine. Lenger og lenger austover gjennom sfogen, bakke upp og bakke ned. So snur eg sudover. Der er hoggen ein breid veg gjennom sfogen, men de er ikkje meir til veg hell de voguhjulene hev gjort. Inni sfogen stend de ei kyrkje. Tru der ligg kje ein bjønn inmed altare liksom i Sedals kyrkja. Nokre gravsteinar visar, at her er norske folk lagt til kvile. So kjem eg fram til eit vatten, som heiter Loone Lake, og eit stykkje austanfor der er Noraberg, som eg etlar meg til.

Dei heldt paa aa trøttest med treskingi, daa eg kom til Noraberg. De leid mot kvelden, og eg fekk stoppe der, endaa huse var fuldt av tresfjarar. Eg kjende litt til Noraberg fraa den tid eg var i Braadal og heldt skule. Eg minnest, daa han og Kari reiste til Amerika med mange andre fraa Braadal. De var vaaren 1880. Eg minnest han som lægprædikant, og den verkfemdi hev han drive litt her au. Han talar grundig og godt, seier folk, og alle held han for ein ærleg og trufast mann. Sjaa desse snille folki paa Noraberg stoppa eg i tri nettar, med eg krofa att og fram inne sfogane der burti Mountain.

Dei fer til bli gamle Manund og Kari no, men dei er livlege og lettsjøre. Manund er 73 og Kari 75. Manund er fødd paa ein plass i Skaffabogd, og far hans het Olav. Han døe tileg, og mor hans flutte til Braadal med tvo smaa gutar. Der voks han upp. Kari er skild Peer Strømme, og ei dugande kjering hev ho vore. Ho er so merkjeleg lett og livleg til vera so gamal. Ho er komi fraa Straume, ein plass under Krafnes, der far av Peer Strømme var fraa. Daa Manund og Kari var i Braadal budde dei paa ein plass, Noraberg, paa vestfida av vatne mit for Flatland. Dei hev ein sin heim her.

Stuji ligg so lognt og fint inaat skogen eitpar mil nord fraa Vinjekyrkja. Dei hev tvo gitar og tri jentur. Ei av dei er gift med Tom Emmerfson, ein telemarking, som bur i sudvest herfraa. Alfred er heime og driv garden. Han hev vore med i telelage i mange aar. Oscar bur inni skogen inmed eit vatten eit stykkje i sudaust.

Vinje-kyrkja stend oppaa ein haug, som hallar til alle kantar, so ein kan sjaa vidt. Skogen er avrudd, og no er her store aakrar rundt. Her er de Torgerfson brørne bur. Paa nord bur Andrew Torgerfson, ei mil vest fraa han er Tarjei Torgerfson og ei mil sud fraa han att bur Halvor Torgerfson. Tarjei er den eldste, og han er no klenhelsa. Anon, den yngste, bur eitpar mil lenger aust inni skogen. Aslak, den eldste av dei, budde 10 mil lenger aust. Han fraus ihel for 6 aar sea. De var ei ubersnott mitt paa beten, han vart liggjande ute, daa han kom fraa byen.

Eg stoppa hjaa Halvor ei nott, og han fortalde meg mykje um live her i Mountain dei fyrste aari. Dei for mykje med veiding. Her var so mykje dyr (antelope hell daadyr) bjørn var her, skrubbe og gaupe hell vilkatt og andre slag. Nest fyri jol ein gong var han og ein annan langt aust i Mountain ved St. Paul Butte paa veiding, daa snjostormen kom over dei. Dei gjekk villt i skogane og var ute heile notti. Dei kom heimatt til Roland farmen den andre kvelden daa de lettua so vidt, at dei fann leidi. Snjoen var daa mange fot djup. Dei heldt til hjaa Roland den veten. Alle Torgerfson farane hev vore glupe med byrsa, og so kan dei spila paa fele, tvo tri av dei. Kjeringi av Halvor er daarleg med helse. So er dotter av John Person, bror av Nels Person, og i ætt med Smedalane fraa Omersdal.

Far av desse Torgerfson brørne var Knut Tarjeifson fraa Somen paa Mauland. Han kom til Amerika umkring 1860

og var med i borgarfrigen. Daa var han i Dakota Co., Minn. Han kom hit med sönine sine i 1888 og døyde for 6 aar sea, 82 aar gamal. Gamle Knut bygde denne stoga, Halvor bur i, og her heldt dei den fyrste gudsteneeste i T. M. Alle dei gamle stogume her er timbra av ospetimber og so er for de meiste fjøs og stall og andre uthus.

Knut Tarjeifson ha tvo brør, Kjetil og Talleiv, som au var med i frigen. Dei slo seg ned i Cavalier Co. millom Walthalla og Hanna. Der er eit posthus, som heiter Somen. Halvor, son av Kjetil, var postmester, no er de bror hans, som hev handelsbud der. Kjetil døyde umkring 90 aar gamal. Talleiv liver. Der bur fleire telar rundt Somen fraa Vinje og Mauland. Dei kom upp fraa Dakota Co., Minn.

Naar eg ser sud fraa kyrkja kjem eg fyrst til Helge Hasfeldal. Han er fraa Granshera. Sunnanfor Hasfeldal er tvo Numedølar, Knut og Olav Vikan. Olav er diktar og skal vera so flink til skrive. Han lova meg aa skrive um T. M. for „Telefoga“. Bror deira er Gilbert Vikan paa Bottineau National Bank.

Vest fraa Vikan bøndane oppaa ein haug bur Somund Thoreson. Han kom fraa Mauland i '82 og herupp i '89. Han var gift fraa Norge med Helga Johansdtr. fraa Heddal. Dei hev 6 vaksne gitar og ei jente.

Eit par mil nordvest fraa Vinje-kyrkja bur Helge Sagen. Han kom til Amerika fraa Linn i 1885 og hit i '88. Han er gift med Helga Torgerfson, dotter av Knut. Olav Sagen, bror av Helge, bur velfo eipar mil nordaust fraa kyrkja. Han er gift med Gro Gjerde fraa Linn. Dei hev mange barn av baae slag, haade Olav og Helge, men Olav hev vist fleir.

Knut J. Breffa fraa Vinje bur nofo sud fraa Noraberg inmed eit vatten. Han kom til Amerika i 70 aari.

Ei mils beg hell so aust fraa kyrkja er Tjon. De er tri

av dei: Hans, Torstein og Olav. Hans er dø, men so hev han ein son, som heiter Hans, som er heime med mor si og driv farmen. Torstein bur sud herfraa uppaa ein haug med eit vatten paa kvaare sida av jeg. Han gjeff tvo vetrar paa Telemarkens Industriskule. Eit aar i Sauland og eit i Giterdal. Nsbjørn Hylland, den store treffjeraren, var lærar. Torstein ha vist eit framisraa lag til lære treffjering. Han hev teikna dei finaste mønster for treffjering, som eg hev sett. Noko arbeid ha han au syne meg; men han fær kje tid til fara med de no. De er kje tid til drive med slift, naar ein hev farm og ein stor huslyd aa syte for.

Olav Tjøn bur lenger aust og nord. Han hev ein fin farm; men han er kjeringslaus og stullar eismall. Han hev bore paa Kvitsøids Seminar og heldt skule heime. Tjøn karane er fraa Todal og kom til Amerika i 90 aari.

Eit stykkje nordaust fraa Noraberg er Øystein Haugen fraa Tim. Han kom hit for 13 aar sea og var gift heimante og hev ein stor lyd umkring seg.

Towne her rundt Vinjekyrkja heiter Somen, townshipe bestanfor er Roland (Rouland) og bestanfor der er Dalen township. Endaa lenger vest og sud utpaa flata burtimot Landa er Eidsvold township. De visar seg, at her er norske folk.

Her rundt Vinje-kyrkja er djupe dalar med blanke vatten og tjønmar ned i botnen og med døppe skogslar rundt.

No maa eg lenger aust gjennom Mountain for aa finne fleire telar aa fortelje um. De ber inn igjenom skogane i svingar og krokar. Ein veg sting av her og ein der; men eg hev spurt meg fyrri, so eg mest alltid finn rette vegen. De er nofart med veginne her. Um de er almanvegir aldri so mykje, so stenger dei di med grindar og slaatur eller piggtraad. Folk kan vera so god aa gaa fram og opne grindi for seg, tenkjer dei vel. De er hendigt for farmaren, men de er uhendigt for

den som kjører, især um ein er aaleine og hev leie hestar. Men moro er de aa kjøre gjennom skogane her, naar vere er fint og veginne lette. Alle desse blanke vatni inni skogen. Eit av dei heiter Long Lake. Denne vesle skog jafen danjar rundt alle stad. Her skal vera mykje hjarp, men han er kje so god aa faa auga paa. Nei jja, der sit ei kattugle og ropar paa „Gro“. So ventar vel over snart.

Hører du de tyt og susar, de er skogens horpetonar. Ser du lauvi skjelv og blifrar, ser du røykjen stig til himils ifraa hytta burti skogen. Kan du sjaa for sjæli lysar ifraa skogens blanke auga, ifraa tjønmi under ludi. Her den store aand hev heime, de maa vera han, som libet i alt eg ser her inne.

Eg fer forbi fleire farmar, men de er kje telemarkingar, og so let eg dei vera ifred. Den fyrste telemarkingen eg kjem til er Gjermund Johnson. Han er fødd paa Washington Prairie ved Decorah, Iowa, — og er ein skylbing av senatoren M. N. Johnson. Han var desverre inkje heime, og de var tregaleg, for han skal vera so interessant aa røa med. Eg maa daa vidare og freiste um eg kan naa til Landsverk karane til kvelden. Eg kjører nokre mil lenger aust og so sudover paa vestsida av Willow Lake, som lig vel paa lag mitt i Mountain. Daa eg kjem til sudenden av vatne, so kjører eg austover att og svingar litt mot nord og so kjem eg beint gjennom aakeren paa Landsverk farmen, der Thore og Thov bur no. Eg kjører fram i tone og helsar paa dei. Dei er umtrent sikker paa, kven eg er for ein, daa dei ser meg. Dei maa vel hava høyrte gjete meg. De er godt aa vera kjend stundom og bli vel mottekjen.

Eg er no 3 mil paalag inni Rollette Co. og umkring 9 mil nord fraa Dunseith. Posthuse Kelvin er 4 mil aust herfraa.

De er eit stort slysslag denne Landsverk lyden, vist ein

14 hell 15 ialt; men de er berre 3 hell 4, som er heime no. De er Thore, Lov, Selmer, Nils, Arthur, Ruben, Olav, Gunnar og Halvor. So er de Margit, Anne, Inga og Bergit. Thore er nyleg gift med ei nykomarjente fraa Agdenes ved Trondheimsfjorden. Halvor, Gunnar og Olav er no burt i Ontario, der dei hev tekje seg land inni skogen nordaust fraa Baudette, inmed Lake of the Woods. Posthuse heiter Bergland. Margit og Anne er au derburte og er giste, Margit med ein telemarjing, Halvor Rudningen. Inga er gift i Dunseith, Bergit er heime. De er berre Thore og Lov eg er kjend med og so Halvor ved brevbyte. Dei er so interessera i literatur og kunst, desse Landsverkane. Dei diktar og spilar fele og guitar. Du kan tru me ha de gildt den kvelden eg var der. Heile dette store hsfkinlage er spdde paa Highland Prairie i Stillmore Co., Minn. Far deire var Sveinung Landsverk, bror av Torbjel Landsverk, som bur der nede. Sveinung kom fraa Seljord i 1885 til Stillmore Co., og her upp i 1904. Han rudd og bygde upp ein fin gard her, fyr han døyde i 1908. Mor deira, Ingrid, er gift att med ein fogning, N. Seim, ved Kelwin. Harald Landsverk bur tri mil vest. Han er son av Olav Landsverk, bror av Sveinung og Torbjel. Olav døyde paa Highland Prairie 1901. Mor av Harald bur der. Han hev 7 hsfkind. Halvor, Andreas og Carl er her, Talleiv i Wisconsin, Birgit i Minot. Harald er gift med Signe Grasvold fraa Mio, Wis. So er seljording. Harald synt meg ein heil fugg av visur, som han ha dikta. Turtle Mountain er ein herleg heim for dikttrar, eit nyt Telemark, og eg trur Amerikas beste dikttrar kjem til koma herifraa med tidi.

No er eg snart ferdige med telane i Turtle Mountains. Der skal vera nokre aust i enden paa Mountain ved Lake Upsilon, men dei kjenner eg kje. Ein som budde nord hell aust herifraa er nyleg død, Gunleif Jamsgard. Han var lauskar

og var fødd her i lande. So er der ein som heiter Groggaard noko langt sud og vest herifraa. Han er umtala som ein eldhuga socialist, som her er kje so faa av her i Mountain.

Ja, so er de aa tenkje paa aa koma paa heimvegen. Eg hev havt eit matalaust fint ver; men de varde kje til eg var komen ut att. Eg fekk vita um uvare i fribegen. Ein morgon, eg kom ned av hvistoga, fortalde kjerings meg, at der vilde bli anna ver. „Suott drøymde eg, at me slagta jeitar,“ ja ho. „Og de star alli feil.“ Na jammen kom de kje au. Eg vart liggjande verfast i Mountain i tri dagar. Men so fekk eg tid til skrive dette, og so lærde eg Vinje rogla og den er so god, at ingen fær lære ho av meg utan betaling. (Fortf.)

De første aar ved St. Olaf College.

Mrs. Anna E. Mohn.

XII.

Sommeren 1894 slyttet vi for at gi plads, ud af collegebygningen til et sted lige søndenfor college-eiendommen. Vi kaldte stedet „Maple-hurjt“ paa grund af de mange deilige maple træer, som omkringet det. Det var en kort men steil vei op og ned college bakken, saa Mohn maatte ha en lvgte til hjælp, naar han sent om aftenen kom hjem ifra sit kontor i skolebygningen. Denne lvgte, hvis kuppel var delvis grønfarvet, gjorde tjeneste i den tid hvor det elektriske lys ikke straf til, og gif med navnet „The green lantern“. Det var en anden merkvaerdighed ved denne lvgte; den hadde navnet S. A. Boe indgravet i glasset. Dette kunde ikke fjernes da den skiftede eier, men jeg tror Mohn omfattede den med endda større interesse naar han, hver gang han tændte eller slukket den, saa navnet af en tro ven og stotte.

Da St. Olaf den 6te november 1894 hadde 20-aars fejt

var der, ved siden af mange tilreisende venner af skolen, tre af grundlæggerne tilstede. De var pastor Muus (som holdt fest-talen), Harald Thorson og Ole Finseth. Om aftenen, efter illuminationen, gav eleverne et vellykket program i college-salen. Miss Knutsen, nu Mrs. Michael Stolee, deklamerte „The Last Roll Call“, som gjorde opsig. Pastor Muus gjorde den bemærkning til bestyreren: „Jeg undres hvor mange af os svarer til 'roll call' naar St. Olaf feirer 40-aars fest.“ Da den tid kom var der kun en af grundlæggerne tilstede, Harald Thorson, den ene gjenlevende.

Da St. Olaf ikke længere anerkjendtes af Den forenede kirke som dens college, og Augsburg skolen, efter store vanskeligheder, ikke blev overdraget, men et nyt seminar med college og forberedende afdeling blev oprettet af Den forenede kirke i Minneapolis, maa man virkelig forundre sig over at St. Olaf endda kunde fastholde det haab at bli samfundets college, og vedbli, gjentagne gange, aar efter aar, at banke paa Den forenede kirkes dør for at bli indladt. Det at skolen aldrig før havde vasket, trivedes og vundet saa megen anerkjendelse iblandt saa mange prominente mænd inden samfundet, som netop i denne tid, havde vel sin grund i at stedet var heldigt for voksende ungdom fremfor andre; men den bevidsthed at det var Gud som gav vekten og at han havde særlig brug for skolen, var nok den overvældende drivkraft. Sommeren 1898 blev Maple-hurst solgt og vi maatte flytte ind i skolebygningen igjen. Vi boaded da paa skolen, da vort fordums kjøkken og spisestue var taget i brug. En gang før hadde vi, af økonomiske hensyn forsøgt dette, men nu da vi var otte i familien var det i grunden ingen besparelse.

I sin iver for St. Olaf, et af disse aar, gif skolens venner — mod deres egen overbevisning — ind paa, at hvis det var for oppositionen saa meget om at gjøre at ha seminar,

college og akademi sammen, vilde de tilbyde grund for seminariet ogsaa paa Manitou Heights. Jeg nævner dette af den grund at det hører med til St. Olafs historie, og, som man vil se, blev ethvert gyldigt middel anvendt til at naa maalet, og som det ogsaa blev sagt, at gjentagne skuffelser kun fremskyndte fortfat virksomhed for maalets ende.

Da prof. Granrud blev kaldt til Luther College i 1894 blev Rev. Olaf Lee lærer i latin ved St. Olaf. Miss Magna Ness var lærerinde i musik ifra 91 til 93. Hun døde flere aar senere hos sin bror, Rev. Immanuel Ness, da bosat som prest i Albert Lea. Efter hende, Miss Caroline Finseth (Mrs. August Bjerneby), saa Miss Marie Krohn (Mrs. C. J. Rolleson), dernæst Miss Mathilda Finseth (Mrs. J. C. Rojeland). I 1893 blev Miss Agnes Mellby kaldt til preceptress og lærerinde ved St. Olaf og blev ved som saadan i mange aar. Hun har den ære at være den første dame som har gradueret ifra et norsk-amerikansk college, man kan vist gjerne sige, ifra et norsk college. Iblandt dem som for en kort tid assisteret som lærere ved St. Olaf i 90-aarene finder vi af St. Olaf Alumni, Lars W. Boe, Olaf Thsnes og Nils Flaten og Ole Fuglestad af St. Olaf Association. Præsident of Board of Trustees i denne første tid var Rev. B. J. Muus, prof. M. Bøckman og Johan Olson. Iblandt dem som holdt baccalaureat prædiken for graduenterne i de første aar af St. Olaf Colleges tilværelse, som jeg ikke før har nævnt, var prof. M. Bøckman, Rev. N. E. Boe, Rev. D. A. Mellby og prof. Mohn.

For om muligt at gjøre delegaterne af Den forenede kirke mere kjendt med St. Olaf og dens naturfjønne beliggenhed, sikrede Northfields indbyggere sig et „excursion train“ og indbød gennem prof. Mohn saa mange som ønskede sig en tur til Northfield, en eftermiddag under mødet i juni 1898. Om-trent 600 modtog indbydelsen. Det synes nok saa naturligt

at Den forenede kirkes delegater skulde gives anledning til at se det sted som blev tilbudt dem gang paa gang uden at det blev modtaget. I Northfield havde man vel forberedt sig til deres underholdning, og da et telegram ifra Farmington forkyndte deres ankomst, samlede alle som havde komfortable fjøretøjer sig ved depotet for at bringe gæsterne op til St. Olaf. Da toget gled ind i byen blev det anmeldt af damp-piber. I skyggen foran bygningen var der dækket flere lange borde hvor gæsterne — efterat taler var holdt af byens mayor og andre prominente mænd — blev serveret med kaffe og lunch, hvortil alle foreninger i byen og mange private familier havde bidraget. Efter lunch tog man sig en tur rundt St. Olaf campus og efter et par timers tid i Northfield blev det atter blæst med damp-piber for at gi tilkjende at tiden var omme. Ved Afreisen udtrykte gæsterne sig særdeles fordelagtig om stedet saavel som om Northfields gæstfrihed.

Ved dette kirkemøde i 1898 blev der valgt en komite, som skulde undersøge skole-sagen og forberede den til næste møde. Denne komite bestod af følgende medlemmer: Formand Hoyne, Rev. J. Olson, prof. M. O. Bøckman, prof. Th. N. Mohn, Rev. J. N. Kildahl, W. N. Christianson og Carl Raugland. (Mere.)

Reiseberetning.

Efter at ha været interneret en hel vinter kom jeg paa den tanke at ta mig et ridt paa jernbanen til Minneapolis for at ta del i møte av Valdris Sambands styre den 29de mars. Styrets ni medlemmer, paa en nær, var tilstede. Tid og sted for det nationale stevne var første forhandlingsemne, og det blev enstemmig besluttet at udsætte stevnet indtil høsten, da man trodde det kunde falde vanskeligt at faa istand et i alle

stykker heldig stevne i sli en bevæget tid som man sandsynlig kunde vente utover vaaren og sommeren, og at det var klokere at se tiden an og fatte nærmere beslutning senere. Derefter blev bladet „Sambands“ finanser kortelig drøftet, og derpaa Valdris-gaven. Indsamlingen har gaat meget traatt, til liten ære for valdriser i almindelighet, og for os som har været med at indsamle har det været helt ærgerlig. Jeg for min del har været fint, som dr. Johnson sa engang han saa en fatte sig tilbords med luen paa. Jeg vil si til alle dem som ikke endnu har ydet sit til gaven: Gjør det nu, saa vi som er ifra Valdris skal vise os som andre mennesker, naar det gjælder en sak som denne. Jeg vil specielt si til alle som lever i Rope County, at nu maa vi gjøre en kraftanstrengelse, saa at det County som har æren av at ha de fleste valdriser i hele staten maa vise det i gjerning, at det har valdriser. En ting vil jeg gjøre opmerksom paa: De som er fra N. Murdal har ydet bare \$836.50, mens S. Murdal har git \$1,120.25. Dette viser at vi fra N. Murdal er forholdsvis de mest life-guldige av alle prestegjæld i Valdris. Er det da ret at vi skal finde os i at sitte i skamkroen eller i furteroen, som vi sa hjemme? Jeg vil haabe at alle er med i at saa os ut av den skamkro.

Efter at ha vantet om i Minneapolis et par dage reiste jeg langs Mississippien til et sted i Buffalo County, Wis., de kalder Alma, og derpaa langs Buffalo River til Modena. Det var som man skulde kommet til Norge. Guttetu for nogen fjeld (eller bluffs)! Hadde jeg ikke været valdris saa hadde jeg vel vendt tilbake, men jeg kjæmpet mig frem i sølen indtil jeg naadde frem til mit bestemmelsessted i Modena, til D. C. Gillman, der driver en god handelsforretning. Folk synes her at trives nok saa godt skjont de har lange veie at kjøre til jernbanen i allslags føre. Derfra blev jeg i følge med en

sjøn efter Kristian Bøhagen, som for vel et aar siden var av-
 gaat ved døden nokkaa hastig. Han var gift med mit søsten-
 debarn Mangdi Olsdatter Hilmen. Han hadde skrantet utover
 vinteren og i mars maaned ifjor blev angrepen av lungebe-
 tændelse og hustruen lifesaa. Disse egtesolk fik omtrent føl-
 ges ad i døden, idet han døde om natten eller morgenen og
 hun klokken elleve samme dag, skjønt hun ved andres bistand
 var istand til at komme op og se paa hans sidste kamp. Jeg
 omtaler det fordi det er sjelden slikt hænder. Jeg tænkte med
 vemod paa, at her hadde disse mine nære beslegtede kjæmpet
 og stridt og var nu blit borte. To av sønnerne har nu sit hjem
 der.

Derneft var jeg indom hos Syver Sten, som jeg var i
 følge med hit til landet. For ham er det trist her i verden,
 ti hans hustru har ligget tilfengs i mange aar. Hun er alde-
 les lam paa ene side og kan blot røre venstre haand, og maa
 stelles med som et barn. Hun nærmer sig snart 90 aar. Han
 er 67, og de bor alene og ganske langt fra naboer.

Salvor E. Hilmen, som jeg besøkte var ogsaa saa uhykke-
 lig at hans hustru laa syk, og som det saa ut for mig, uhel-
 bredelig. Salvor tok mig da over til E. N. Blom og til en
 mere hyggelig valdris er det neppe mulig at komme i besøk.
 Han har en godt opbygget farm og meget land og den største
 eplehage jeg nogen gang har set. Jeg fandt at han var en
 mand, som forstod noget av hvert, men at saa ham til at bli
 interessert for mindegaven var umulig. Han kjørte mig til
 Toften L. Brommer som ogsaa er en av de valdriser som har
 gjort det godt her i landet, og har en pen og hyggelig familie.
 Han blev med mig til hans bror Karl, ogsaa en nunter og
 hyggelig far at træffe. Disse brødre har det i alle maater
 utmerket. Karl kjørte mig til Nelson, hans nærmeste by. Der
 traf vi en mand ved navn Harald Strand, der fortalte om

meget som var hændt i Valdris. Der blev ikke tid til at tegne
 ned noget. Et huffer jeg; to av hans søstre hadde druknet i
 Strøndaffjorden paa hjemreisen fra en begravelse, de hadde
 været i. Selge Selgesen, deres far, hvis jeg ikke huffer feil,
 gif ogsaa med. Salt druknet der dengang syv personer.

Saa efter denne reise er jeg da vel hjemme igjen og maa
 til at hjelpe gutterne med indsaaningen, og godt er det at
 komme hjem naar man har reist. Bedre var det om vi, som
 saa mange andre, var saa lykkelige at ha nogen housekeeper,
 men det er det som mangler og som gjør det uhyggelig. Denne
 min indberetning til Samband sluttet da med hjertelig tak til
 alle dem jeg var i besøk hos og blev kjendt med, for al venlig-
 het og imøtekommenhet, og en venlig hilsen til alle kjendte.

Chrus, Minn.

D. S. Opheim.

Bendix Goldahl.

Bendix Goldahl døde i St. James, Minn., den 26de april
 1917 og blev begravet paa Hope gravplads, Roseau, Minn.,
 den 2den mai. Goldahl var født paa gaarden Goldahl i
 Skrautvaal, Nordre Murdal, 23de januar 1867. Han kom
 til Amerika 20 aar gammel og opholdt sig først en tid i Wis-
 consin. Han hadde hjemme frekventeret amtskolen i to aar, og
 gif straks tilberks her med at lære landets sprog samt yderli-
 gere at forberede sig for forretningslivet og blandt anden sfo-
 legang opholdt han sig et halvaar ved normaliskolen i Val-
 paraiso, Ind.

Efter kort ophold i Leeds, N. D., og Stephen, Minn., kom
 Bendix i 1890 til Roseau, som blev hans hjemsted til hans
 død. Her organiserte han og drev, som bestyrer, en handels-
 forretning sammen med D. W. Larson, indtil han efter en tid
 kjøpte ut sin kompanion. Senere indgif han i bankforretning
 i Roseau sammen med Harald Thorson, og organiserte i 1905

Citizens State Bank i Roseau og var længe dens præsident.

Vendig blev i 1898 gift med Miss Amelia Anderson fra St. James, Minn., som med deres eneste barn, sønnen Theodore 18 aar gammel, overlever ham. Goldahl blev for nogle aar siden angrebet av et nerveonde, der gradvis udnyttiggjør-

de ham til at varetå sine store finansielle interesser, og det endte tilslidst med hans pludselige død under et ophold hos hustruens folk i St. James.

Goldahl var en mand av sjelden energi og hans dygtighet som forretningsmand vaudt ham en betydelig formue. Han var en mand hvis lyse livssyn og store gavmildhet var en stor trøst og hjælp i en meget utbredt vennekreds. Sin god-

gjørenhet øvet han uten reklame, og mange er de slegtninge og venner og andre, baade i Amerika og Norge, som han aar paa aar kom ihu med større og mindre gaver, som gjorde livet gladere og lettere for mottagerne.

Han blev tidlig interessert for bygdelagbevægelsen og han støttet især sit eget lag med aktivt arbeide og hyppige pengebidrag. Han var længe medlem av Valdris Sambands styre og i flere aar dets viceformand. For bladet „Samband“ var han, sammen med sin sambygding Harald Thorson, den viktigste finansielle støtte, og indtil hans sygdom hindret ham gjorde han personlig mer for dets utbredelse end nogen anden av dets venner.

Vendig Goldahl var søn av Tolleiv Goldahl og hustru Snegborg, født Gladheim. De kom til Amerika i 1889 tilligemed de fleste av sine barn. Om Tolleiv Goldahls og hans hustrus død er anmeldt i „Valdris Helsing“ oktober 1910. Bedsteforældrene var Nils og Anne Goldahl og Vendig og Barbro Gladheim, født Solbrefken. Vendig tilhørte en stor søskensflokk. De nu gjenlevende er Søren L., Olaf, Torbjørn og Albert i Roseau, Minn.; Ole i Minneapolis; og søstrene, Mrs. G. S. Matson i Roseau; Mrs. Henry Alstad, Sherwood, N. D.; samt Besjje, Lilla og Isabel, Veldenville, Wis.

An Inquiry into THE NATURE OF PEACE and the terms of its Perpetuation. By Thorstein Veblen. New York, The Macmillan Company, 1917. XIII, 367 pp. 8°. \$2.00, bound.

For anseede landsmand, Thorstein Veblen, professor i Statsøkonomi ved Missouri universitet, Columbia, har atter udsendt en tankefuld og vægtig bog, paa hvilken jeg tillader mig at henlede læsernes opmerksomhed. Den handler om det sværeste spøragsmaal, som særlig i denne tid fanger menneske-

hedens interesse, og det burde uden ubeskedenhed kunne forudsiges, at den vil vække den største opmærksomhed i vide kredse.

Prof. Veblen har ved tre foregaaende solide arbejder bevist, at han er en selvstændig tænker, der paa sit felt ikke traakfer de allerede opstufne landeveie. Hans „Theory of the Leisure Class“ gav ham med et slag en misundelsesværdig stilling paa det statsøkonomiske omraade, og i sine to følgende værker, „The Instinct of Workmanship and the State of the Industrial Arts“, og „Imperial Germany and the Industrial Revolution“, forfulgte han med held den vundne seier. Og den nærmeste fremtid har neppe udset sig til at bli vidne til en udredning af fredssagen, der favner videre eller lodder dybere end den bog, som jeg her skal forsøge at gi en omtale af.

Med hensyn til arbeidets maal og metode, kan man ikke gjøre bedre end at citere en passus af fortalen. Efterat ha omtalt filosofen Kants berømte afhandling „Zum ewigen Frieden“, der hævdede at en varig fred sikkerlig engang vilde komme, fordi naturen selv synes at virke i den retning, siger han:

“The quest of perpetual peace at large is no less a paramount and intrinsic human duty today than it was, nor is it at all certain that its final accomplishment is nearer. But the question of its pursuit and of the conditions to be met in seeking this goal lies in a different shape today; and it is this question that concerns the inquiry which is here undertaken... What, if anything, is there in the present situation that visibly makes for a realisation of these necessary terms within a calculable future? And what are the consequences presumably due to follow in the nearer future from the installation of such a peace at large? And the answer to these questions is here sought not in terms of what ought dutifully to be done toward the desired con-

summation, but rather in terms of those known factors of human behavior that can be shown by analysis of experience to control the conduct of nations in conjunctures of this kind.”

Bogen har syv kapitler. I det første diskuteres spørge-maalet om staten i dens forhold til krig og fred. Det vises blandt andet, hvorledes feudaltidens idealer endnu til en vis grad gaar igjen ogsaa i de moderne saakaldte frijetlige stater, idet deres regjeringer delvis har beholdt retten til tvangskontrol over borgernes handlinger, og som et interessant modstykke behandles den lille islandiske republik under dens tohundreaarige frihedstid. Det høieste statskunsten har naaet i løbet af det sidste halve aarhundrede er en tilstand af konkurrerende krigsforberedthed, og her har det preussificerede Tyskland taget ledelsen. Det paapeges, hvorledes de kristelige nationer som regel har været rede til at gaa til krig for bevarelse og fremme af sine virkelige eller indbildte materielle interesser (kolonialbesiddelser, høitold, osv.), men særlig naar det gjælder at hævde den nationale ære, der endnu delvis staar under dueltidens tegn.

Kapitel 2 handler om patriotismens natur og anvendelse. Det vises, hvorledes den endnu som regel er synonym med Chauvinisme. Den gjør nationerne til rivaler, og maallet blir delvis at vinde noget for sit eget land paa et andet lands bekostning. Den finder sit fuldeste udtryk ved krigeriske foretagender, der særlig i de dynastiske stater væsentlig blir til fordel for de herskende, eiendomsbesiddende klasser, skjønt den store masse bærer de tungeste byrder. Det hævdes, at den slags patriotisme er en atavisme, der ikke længere passer til det moderne økonomiske liv med sin industrielle maskinteknik, der skulde synes at tribes bedst ved frit handelsfamkvem og venisfab mellem nationerne.

Det tredje kapitel handler om betingelserne for en varig fred. Det paavises, hvorledes spørgsmaalet om krig og fred i det hele finder sin afgjorelse hos stormagterne, der er af to slags: de som selv er tilbøjelige til at ta offensiven, og de som nødig griber til vaaben uden til forsvaret mod angreb. Blandt de første kommer særlig det tyske keiserdømme og Japan, blandt de sidste: Frankrige, England og de Forenede Stater. Varig fred synes da kun at ha rimelige udsigter, om det lykkes at uskadeliggjøre de aggressive dynastiske stater ved indførelse af demokratisk styre — om man da ikke skulde foretrække underkastelse under deres overformynderi.

Denne sidste mulighed behandles saa i kapitel 4, der bærer overskriften: En æreløs fred. Man kunde jo tænke sig en „tysk fred“ (pax germanica) i efterligning af den bekjendte „Romerfred“. Men forfatteren har selv sagt ikke meget tilovers for denne tanke og analyserer den gennemgaaende med sin mest bindende ironi.

I kapitel 5 og 6, „Peace and Neutrality“ og „The Elimination of the Unfit“ behandles først muligheden af at neutralisere eller internationalisere visse nationale sager, som høitold, en stærk handelsflaade, kolonialbesiddelser, ja endog de raadende rettigheder, der følger med borgerskab, althammening som i sin nuværende skikkelse har let for at trække nationerne ind i krigens malstrøm.

En varig fred synes lettest tænkelig ved oprettelse af en liga af neutrale stater, der maatte omfatte saavel Rusland som de reorganiserede centralmagter. Hvad Tyskland angaar kan denne ordning tænkes at ta følgende former: 1. Fuldstændig affkæffelse af det imperiale system tilligemed de underordnede staters monarkiske organisationer og de privilegerede klassers forrettigheder. 2. Tilintetgjørelse eller uskadeliggjørelse af det hele krigsstel tillands og tilhøjs. 3. Nullifikation af

saavel keiserdømmets som de enkelte staters nationalgjæld, idet kreditorerne holdes medansvarlige for regeringernes forbrøderiske anslag mod freden. 4. Konfiskation af de industrier og resurser, der har muliggjort krigen. 5. Den neutrale ligas overtagelse af al gjæld opstaaet i anledning af krigen saavel i de allierede som i de neutrale lande, idet den ligelig fordeles mellem de enkelte stater, iberegnet de besejrede centralmagter. Endelig 6. Erstatning til civilbefolkningen i de occuperede territorier ved hævelse af skatter paa de bedrestillede i de besejrede lande.

Under den neutrale ligas tegn vilde de staaende armeer kunne reduceres til et minimum, idet ingen stat vilde faa lov til at underholde mere end den nødvendige styrke til oprettelse af et internationalt politi, stærkt nok til at ta sig af mulige fredsforstyrrelser.

I kapitel 7, „Peace and the Price System“ faar vi endelig en overmaade interessant udredning af den antagelige økonomiske, industrielle og kulturelle udvikling under den projekterede evige fred mellem nationerne. Der paapeges hvorledes fabrikherrene og de, der har arvet retten til at leve af sine medborgeres stræb, sandsynligvis vil bli altid rigere, saa der stilles større og større fordringer til deres evne som „Leisure Class“ til med anstand at forbruge de uhyre værdier, der aarligaars tilfalder dem i form af dividender. Og det forudsiges at denne ordning vanskeligt kan undgaa at fremkalde rivninger med de voksende besiddelsesløse masser, der igjen tør bringe krigens spørgelse frem i dagen. En forudseende statskunst burde da ventes at ta ogsaa denne fare for freden op til drøftelse og aabne veien for en ny ordning af det økonomiske liv.

Dette høist ufuldkomne udtog gir kun et svagt begreb om denne vægtige og grundige bogs rige indhold. Nærværende

anmelder er selvagt ikke rede til at underskrive forfatterens anførelser i tykt og tyndt. Men det forhindrer ikke erkjendelsen af, at de forskjellige spørgsmaal pienesynlig er behandlet med en oprigtig søgen efter sandheden og en dygtighed og skarpsindighed, der kun kan virke befrugtende paa den tænksomme læser.

Saa meget synes sikkert: Prof. Weblen er friindet og folkelig demokratisk til fingerspidserne, og alle de der nærer sympati med den aandretning burde ikke ha raad til at la hans sidste bog gaa upaaagtet.

J. D.

„Eldre og yngre slegter fra Lunhovdbygden“, Numedal, Norge. Samlet av Herbjørn S. Strøm, Hillsboro, N. D. Pris 50 cents.

Dette er et hefte paa 119 sider, hvis indhold er kjendt av vore læsere, da det (skjønt ikke nævnt i heftet) er et gjentryk av den række av otte artikler om Lunhovdslegter fra Mr. Strøms haand, som gif i Samband ifjor, med et tillæg om utvandrede fra Dagalien og Skurdalen samt pastor Solbergs bygdelagsfang.

Mr. Strøm fortjener anerkjendelse for at ha samlet disse skrifter i en særskilt bok. Et eksemplar bør bli at finde i hvert bibliotek som lægger an paa at ha saker av historisk værd. Der næst bør hver av de mange Lunhovd-familier i landet ha sit eksemplar til oplysning om sin slegts oprindelse eller tidlige krønike. Lunhovdingerne er heldige i at ha en slik jagasfriver som Numedalslagets dygtige formand er. Han er ikke blot en samvittighetsfuld samler av personaloplysninger, men har et sjeldent instinkt for det som er værd at tegne op, og han har den gave at fortælle paa en livlig og vindende maate.

En trykfeil, som eiere av heftet bør rette, findes paa midten av side 108, hvor „sin Klokke“ skal være „sine kloke“.

Njøsenlagets Aarbok 1917 er efter Njøsenlagets sedvane, et pragtheft, særdeles vel trykt paa godt tonpapir. Den er paa 111 sider i fint omslag, og har omtrent 40 billeder i teksten; ogsaa en gruppe af flere hundrede fra stevnet ifjor i Chippewa Falls. Indholdet er i høi grad abbekslende og indbefatter ikke saa lidet av værdi som amerikansk pioner-jagaskrivning. — I forbigaaende maa vi saa si, at det vilde være svært bra om lagenes aarbøker la større eftertryk paa lagenes jagaskrivning, saa disse skrifter kunde bli end rikere kilder i vor pioner-krønike. — Nærværende bok, lik lagets forrige, indeholder fuld liste over Njøsenlagets medlemmer, ordnet i grupper efter de forskjellige bygder; og den er forsynet med en indholdsfortegnelse, en bekvem indretning som savnes i altfor mange lags aarbøker. Utenforstaaende kan saa kjøpt aarboken for femti cents saalangt oplaget varer, ved at bestille den fra lagets formand, Dr. C. L. Dypal, eller hos sekretæren, Mr. C. F. Hjermstad. Begge bor i Red Wing, Minn.

Norsk-Amerikaneren. 3dje hefte. Utgit av Martin Ulvestad, Seattle, Wash. 32 sider. 50 cents. — Margangen \$1.50. — Med dette hefte indeholder det nu utkomne av Ulvestads skrift 176 sider. Det er altsammen smukt utstyret og tiltrækkende. Det historiske indhold av 3dje hefte er gjentryk av artikler fra Ulvestads store verk „Nordmændene i Amerika“, om de første norske settlementer i Wisconsin, Iowa og Minnesota. Disse prøver av bokens indhold bør skaffe forfatteren kjøpere av hans store verk. Vi ser at „Nordmændene i Amerika“ tilbydes for \$4.75 for 1ste og 2den del til sammen. Vi raader folk til at kjøpe bøkene mens de er at faa. 3dje hefte indeholder desuten meget om kyndig og velvillig bedømmelse av

Uvestads historiske frembringelser, saavel som meget der har almindelig anvendelse paa det historiske samlingsarbeide blandt de norske indflyttere og deres efterkommere. Hvorfor ikke jende Uvestad betaling for Norsk-Amerikaneren? Han har baade fortjent det og (vi vet hvorledes skoen klemmer) han trænger det.

Søndfjordlaget.

Søndfjordlaget skulde ifølge bestemmelse fra ifjor hat sit stevne iaar i Bloomer, Wis. Men av forskjellige grunde, og da helst frigen, er det blit bestemt at utfætte vort møte til senere.

Der blir altjaa ikke noget stevne i sommer. Søndfjordinger vil merke sig dette. Naar det blir beleiligere tid skal vi prøve at ha stevne igjen, og derom vil oplysninger gives i sin tid.

Minneapolis, Minn., 17de mai 1917.

J. L. Nydahl, sekretær.

Kvittering for bidrag til Valdrisgaven.

Før modtaget og kvitteret for.....	5,149.97
Bed O. S. Opheim, Chrus, Minn., fra følgende: Ole Engebretsen Gilmen, Modena, Wis., \$5.00, Ole Bjørnson Lo, \$1.00, (fondet N. Murdal).....	6.00
Indbundne renter, 1ste april 1917.....	47.88
Falt til dato.....	\$5,203.85

Minneapolis Minn., 24de mai 1917.

A. M. Sundheim, kasserer.

Tillyste bygdelagsstevner.

Ringerikslaget, Minneapolis, 29—30 mai.

Sognalaget, Minneapolis, 5—6 juni.

Østerdølslaget, Eau Claire, 14—15 juni.

Bosjelaget, Red Wing, 15—17 juni.

Starangerlaget, Valley City, N. D., 19—21 juni.

Skardangerlaget, Blair, Wis., 19—20 juni.

Smaaleningslaget, Fergus Falls, 19—20 juni.

Nordlandslaget, Eau Claire, 20—21 juni.

Rumedalslaget, Fargo, 20—21 juni.

Trønderlaget, Canton, S. D., 21—22 juni.

Surdalslaget, Hartland, Minn., 22—24 juni.

Mjøsenlaget, Fergus Falls, 23—25 juni.

Sigdalslaget, Minot, N. D., 24—25 juni.

Romsdalslaget, Fargo, 26—27 juni.

Søndmørelaget, Echo, Minn., 26—27 juni.

Landingslaget, Willmar, Minn., 26—28 juni.

Søndhordlandslaget, Canton, S. D., 26—28 juni.

Gallinglaget, Leeds, N. D., 27—29 juni.

Totenlaget, Albert Lea, 28—29 juni.

Gudbrandsdalslaget, Willmar, 29—30 juni.

* * *

Følgende lag har utfat sine stevner indtil senere:—
Nordfjordlaget, Solunglaget, Søndfjordlaget; Valdris
Samband indtil høsten.

Lutheran Publishing House

DECORAH, IOWA.

Northwestern Branch, 322 South 4 St., Minneapolis, Minn.

EN AARGANG AV SAMBAND indbindes i smukt lærhedsbind for 35 cents, i velskbind for 50 cents.

NORSK-AMERIKANSK FESTSKRIFT, saalænge oplaget varer, til halv pris, \$1.00, porto 10 cents. Alle "Sambandsmænd" bør ha dette værdifulde verk.

Norwegian-American

er det bedste middel til at bibringe den opvoksende slægt af norsk-amerikanere interesse for sine forfædres minder, kultur, historie, litteratur, samt at gjøre dem kjendt med vort folks virksomhed, og almene nyheder om dem, hele verden rundt; men især i Amerika. Foruden *Norwegian-American* er intet norsk hjem fuldt udstyret med bladlitteratur. Frit prøveeksemplar faas ved at skrive til

NORWEGIAN-AMERICAN

Northfield, Minn.

Bestemmelser om Valdrisgaven.

"1. Indsamlingen til Valdris optages paa den maate, at bidragene til hvert herred holdes særskilt, og givnerne bestemmer til hvilket herred bidraget ydes.

2. Bidragsyderne udtaler til hvilket øjemed de ønsker deres bidrag anvendt.

3. Indsamlingen fortsættes til valdrisstevnet i 1917, og det samlede beløb oversendes hvert herred som et urørligt fond, undtagen de gaver, som givnerne bestemmer for noget andet. Herredsstyret forvalter samme og anvender indtægterne deraf som det finder det mest hensigtsmæssigt, dog saaledes, at tilbørligt hensyn tages til bidragsydernes ønske."

For cirkulærer og al anden oplysning man ønsker, skriv til sekretæren. Bidrag og løfter om bidrag sendes til kassereren. Følgende er komiteens medlemmer:

Fra Vang, C. J. Heen, Dennison, Minn.

Fra V. Slidre, I. O. Hovey, 2121 Hennepin Ave., Minneapolis, Minn. SEKRETÆR.

Fra Ø. Slidre, T. O. Roble, Manfred, N. Dak.

Fra Etnedalen, Johannes Anderson, Cottonwood, Minn.

Fra N. Aurdal, A. M. Sundheim, 3205 Park Ave., Minneapolis, Minn. KASSERER.

Fra S. Aurdal, L. C. Goplerud, Portland, N. Dak.

A. A. Veblen, 305 Walnut St. SE., Minneapolis, formand.